

APPELL

Nr. 3/2020

Utgitt av: Norsk Folkehjelp • www.folkehjelp.no

Libanon i krise

Side 4

Når hjelpearbeidere kriminaliseres

Side 12

Hytteferie på Knivsvik

Side 16

Tema:

Antirasisme

Side 22-39

APPELL

Tidligere Melding, Helse, Helse Miljø
Trivsel, Norsk Folkehjelp og Magasinet
Norsk Folkehjelp

Utgiver: Norsk Folkehjelp

Nr. 3, 2020. Årgang 80

Postadresse:

Postboks 8844 Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:

Norsk Folkehjelp
Stortorvet 10, Oslo

Telefon: 22 03 77 00

Faks: 22 20 08 70

Internett: www.folkehjelp.no

Redaktør: Torunn Aaslund

E-post: taa@npaid.org

Medarbeidere dette nummer:

Sissel Fantoft, Hala Amhaz, Roy Ervin
Solstad, Heidi Mogstad, Henrik Larsen,
Hanne Kullerud Nielsen, Sissel M.
Rasmussen, Johan Reisang,
Anne Håskoll Haugen, Inger Sandberg,
Nora Mehsen, Ellen Johanne Jarli.

Grafisk utforming: LO Media

Trykk: Ålgård Offset AS, Ålgård

Opplag: 30 622

ISSN 0804-7758

Annonsekontakt:

Arild Halsne, tlf.: 915 90 578

E-post: arild@hrme.no

Redaksjon avsluttet: 7. september

Signerte artikler gir ikke nødvendigvis
uttrykk for Norsk Folkehjelps syn.

Ønsker du å bli medlem? Kontakt oss

på telefon 22 03 77 00, eller besøk

oss på www.folkehjelp.no

Norsk Folkehjelp

Fagpressen
Opplagskontrollert

LEDER

Den norske hverdagsrasismen

I debatten om rasisme her til lands, er det alltid noen som hevder at det ikke finnes noen vesentlig rasisme i Norge, at diskriminering er tilfeldig og at det er for lett å bli krenket.

Selv har jeg aldri blitt stoppet i tollen, hatt folk som følger etter meg i butikken eller opplevd at folk i serviceyrker er frekke mot meg uten grunn – når jeg er alene. Men når jeg er ute eller på reise sammen med min melaninrike familie, er situasjonen ofte en helt annen.

Det er ikke måte på hvor mange hindringer vi støter på. Et sted der det blir latterlig åpenbart – og dette har vi lang erfaring med – er forskjellsbehandlingen i passkontrollen når vi kommer hjem til Norge etter en tur til utlandet. Jeg går rett gjennom hver eneste gang, enten jeg går foran, bak, eller vi går til luka sammen. Betjenten i luka sier ingenting til meg, bare nikker meg videre. Når mannen min kommer til luka, dukker det alltid opp spørsmål. Spørsmål som er designet slik at de må besvares med en hel setning. Det er selvfølgelig for å sjekke om han, som har hatt norsk pass siden åttitallet, kan svare på norsk. De gangene vi gidder å kommentere dette, får vi alltid til svar at dette er helt tilfeldig. Det samme er forklaringen når vi blir tatt til side i tollen eller opplever påtakelig klenging fra betjeningen i butikker.

En annen ting vi ofte opplever er en annen innstilling til oss fra det være seg offentlige representanter eller folk i serviceyrker: Tonen er ofte mer aggressiv og fiendtlig. Folk som kan vise slingringsmonn for personen foran i køen blir – mot oss – regelryttere, konfronterende eller anklagende.

Jeg tror ikke de miljøene jeg beveger meg i er mer rasistiske enn normalen, heller motsatt faktisk. Men jeg opplever stadig i forsamlinger der det bare er «etniske nordmenn» samlet, at lista for å dra en rasistisk vits eller påstå et «faktum» om særbehandling, er svært lav.

Altfor mange ungdommer i Norge vokser opp med en følelse av at de er mindre verdt enn andre. De lever med et konstant og beintøft stress fordi de alltid må holde seg oppmerksomme i tilfelle en situasjon blir truende. Med mindre de er hjemme eller med gode venner, kan de aldri senke skuldrene. Det er vårt ansvar som majoritet å sørge for at vi tar et aktivt standpunkt mot rasistiske ytringer og holdninger. At vi sier fra og slår ned på det vi hører og ser, slik at melaninrike ungdommer kan leve gode ungdomsliv uten flere bekymringer enn det man skal ha i ungdommen.

Torunn Aaslund
Torunn Aaslund
Redaktør

INNHOOLD

FØLG NORSK FOLKEHJELP

TEMA: Etter at videoen som viste drapet på amerikaneren George Floyd sjokkerte verden i sommer, har temaene antirasisme og strukturell rasisme vært høyt på agendaen. FOTO: ELLEN JOHANNE JARLI

AKTUELT

- 04** Katastrofe for et hardt rammet Libanon
- 08** Bærekraftig jordbruk i Mosambik
- 12** Når medmenneskelighet blir kriminalisert
- 16** Sommerleir på Knivsvik
- 20** Årets konsert
«Somliga går i trasiga skor»

TEMA: ANTIRASISME

- 22** Hva er antirasisme?
- 26** Hvordan kan du være en alliert?
- 28** Antirasistisk leseliste
- 30** Er bistanden rasistisk?
- 32** Arven fra kolonitiden
- 34** «Si fra når du ser det.
Si fra når du hører det»
- 36** NF Sunnhordland skaper forandring

FASTE ANNONSER

- 41** Støtteannonser
- 42** Støtteannonser fra lokale klubber og foreninger
- 43** Hovedsamarbeidspartnere og regionskontorer

FORSIDEBILDE: Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdoms hovedkampanje for 2020 er anirasisme. Ivi-Emilie Panayiotou, Thea Tveter Lysvik og Ammal Ahmed Haj Mohamed jobber for at alle landets kommuner skal utarbeide handlingsplaner mot rasisme.

Foto: Ellen Johanne Jarli

– Ser ut som om en atom

Innbyggerne i Beirut strømmer ut i gatene for å hjelpe etter den enorme eksplosjonen 4. august. – Det er et ubeskrivelig kaos. Alle er i sjokk, forteller Norsk Folkehjelps programkoordinator Nagham Souki.

SISSEL FANTOFT [tekst]

HALA AMHAZ [foto]

2750 tonn med ammoniumnitrat eksploderte i havna i Beirut, og foreløpig er 157 mennesker erklært omkommet, mer enn 5000 er savnet og flere hundre tusen er hjemløse. Eksplosjonen var så kraftig at den kunne merkes på Kypros, mer enn 200 kilometer unna, ifølge AP.

Vinduer og dører i bygningen hvor Norsk Folkehjelp har sine kontorer ble blåst inn, til tross for at den ligger flere kilometer unna eksplosjonsstedet. På grunn av koronasituasjonen har alle Norsk Folkehjelps medarbeidere i Libanon fremdeles hjemmekontor, derfor var ingen til stede i lokalene tirsdag ettermiddag.

Nagham Souki bor i Libanonfjellene, 25 minutters kjøretur unna Beirut, og var hjemme med familien da det smalt.

– Jeg trodde det var et jordskjelv. Min mor som vokste opp under borgerkrigen brøt sammen i panikk fordi hun trodde at det var et krigsutbrudd, forteller Souki.

FRYKTER AT BYGNINGER SKAL RASE. Støvet etter eksplosjonen hadde knapt lagt seg før folk tok til gatene for å bidra med hjelpearbeidet.

– Mennesker av alle nasjonaliteter leter etter overlevende eller bærer skadde og omkomne ut av bygninger. Naboer, lokale

grupper og representanter fra NGO-er har satt livene sine på pause. De organiserer seg i små grupper og forsøker å gjøre det de kan – alle er i sjokk og beveger seg stille rundt i gatene, forteller Souki.

– Overalt er det sammenraste bygninger, og gatene er dekket av glasskår. Det er helt ubeskrivelig, og et fullstendig kaos. Det ser

ut som om en krig har herjet her i 10 år, legger hun til.

Det er sendt ut advarsler om at flere bygninger står i fare for å kollapse.

– Det er noe alle er bekymret over nå. Infrastrukturen i det berørte området var allerede svak, og mange av bygningene er flere etasjer høye og uten heis. Beboerne

Atombombe har gått i lufta

STORE ØDELEGGELSER: Eksplosjonen i Beirut havn etterlot et stort krater og det eneste som står igjen er kornsiloen. Trykkbølgen fra eksplosjonen blåste inn vinduene på Norsk Folkehjelps kontor flere kilometer unna. Foto: AFP / NTB

forsøker å komme seg inn for å hente det de kan av sine eiendeler, men det er farlig. Mange spør folk på gata om hjelp til å tømme hjemmene sine før bygningene raser sammen, forteller Souki.

LEVER I ET MARERITT. Norsk Folkehjelp har jobbet i Libanon siden 1982 med langsiktig

utviklingsarbeid og humanitært arbeid og har drevet med mine- og klasevåpenrydding siden 2006. Medarbeiderne har nå omrokkert seg, og mer enn 60 av dem er på plass i Beirut for å jobbe frivillig med å rydde gatene for rester etter eksplosjonen, og bidra til å sikre rasfarlige bygg.

– Akkurat nå er behovet for hjelp helt akutt

I SJOKK: Mennesker av alle nasjonaliteter organiserer seg og forsøker å gjøre det de kan. De beveger seg stille rundt i gatene.

UNGDOM: Ungdom fra hele Libanon kom til Beirut for å hjelpe til å rydde opp i gatene etter eksplosjonen.

– det handler om å rydde gater og bygg for glasskår og søppel, skaffe husly til dem som har mistet hjemmene sine og ellers hjelpe dem som har mistet alt med det mest grunnleggende, sier Souki.

Minst tre sykehus i Beirut ble ødelagt i eksplosjonen, og flere andre skadet. Libanons sykehus var allerede hardt rammet av både økonomisk krise og koronaepidemien. Landet har ifølge Worldometer per 6. august 5672 registrerte smittetilfeller, og 70 dødsfall knyttet til koronaviruset.

– Skadde fra eksplosjonen som oppsøker sykehus blir avvist fordi det ikke finnes kapasitet til å tilby behandling. Alle som bor her kjenner noen som kjenner noen som er berørt. Libanon er et lite land, og nå er det som å leve i et mareritt – det ser ut som om en atombombe har blitt sluppet over Beirut, sier hun.

STORE ØDELEGGELSER: Norsk Folkehjelps Farah Kuzli, Darine Abou Hamdan og Nagham Souki foran ruinene i bydelen Mar Mikhaeil Foto: Farah Kuzli

MACRON: De frivillige som ryddet i gatene hadde et tydelig budskap til sjonen: Macron du hjelper. Macron du får det til. Ingen Euro til Libanons

UHOLDBAR SITUASJON. Økonomisk krise, utbredt korrupsjon, økt matmangel og koronakrisen hadde allerede tvunget Libanon i kne. Mer enn én million palestinske og syriske flyktninger bor i landet, mange av dem i flyktningleire som er fysisk stengt av frykt for at koronaviruset skal spre seg i de trangbødde områdene med dårlige sanitærforhold.

I fjor trakk folk ut i gatene i Beirut i protest mot økte levekostnader, og da Libanon ble lukket ned som følge av koronakrisen hadde det knusende konsekvenser for vanlige folks økonomi.

– Eksplosjonen er et enormt traume for befolkningen, og kommer på toppen av den økonomiske krisen, den økende arbeidsløs-

heten og den lave tilliten til myndighetene. Mange hadde allerede mistet jobbene sine, og nå har de mistet hjemmene sine også. Når vi ikke trodde det kunne bli verre skjedde dette, og nå er situasjonen mer uholdbar enn vi noen gang kunne forestilt oss, sier Nagham Souki.

– Myndighetenes oppgave er å beskytte sine innbyggere, men vi kan ikke stole på regjeringen. Vi vet at de er ansvarlige for det som har skjedd, og nå føler vi oss ikke lenger trygge i våre egne hjem, legger hun til.

MOBILISERER PÅ TVERS. Et lite lyspunkt i marerittet i Beirut er fellesskapet som preger hjelpeinnsatsen i gatene. Sosiale medier har vist seg å spille en effektiv rolle som informasjonskanaler i kaoset.

– Umiddelbart etter eksplosjonen begynte det å dukke opp ulike hashtags på Instagram, startet av enkeltpersoner eller mindre grupper. I en av dem, #openhouseslebanon, melder folk fra hvis de har mulighet til å gi husly til familier eller enkeltpersoner i sine private hjem, eller man kan gi beskjed om hoteller og tomme leiligheter. Alle gjør det de kan for å hjelpe, forteller Souki.

På instagramkontoen #locatevictimsbeirut sender folk inn bilder av sine kjære som er savnet.

– Etter eksplosjonen forsvant både strøm og wifi i det rammede området, noe som gjorde kommunikasjonen veldig vanskelig. Mange skadde var bevisstløse da de ble sendt til sykehus, og manglende identifikasjon gjør

den franske presidenten, Emmanuel Macron, som besøkte Beirut rett etter eksplosjonen.

MINERYDDERE: Mer enn 60 av Norsk Folkehjelps mineryddere og ansatte i utviklingsprogrammet har reist fra steder over hele Libanon til Beirut for å jobbe frivillig med å rydde gatene for rester etter eksplosjonen, og bidra til å sikre rasfarlige bygg.

GLASSKÅR: Overalt er det sammenraste bygninger, og gatene er dekket av glasskår.

det håpløst å finne deres pårørende. Derfor er slike kreative tiltak viktige, sier hun.

Området Mar Mikhael ligger like ved havna der eksplosjonen skjedde, og er vanligvis fylt med restauranter og cafeer.

– Det er en av de mest fargerike delene i hele Libanon, der pleier det å være fullt av både turister og libanesere som drar dit for å glemme sine sorger for en stund. Det var det gladeste stedet i Beirut, fullt av latter og musikk, og nå er det et fargeløst katastrofeområde, sier Souki.

UAVHENGIG GRANSKING. Nagham Souki ser enda mørkere på Libanons fremtid etter eksplosjonen.

– Fattige mennesker har blitt enda fat-

tigere, og mange har mistet hjemmene sine. Ingen forsikring dekker det de har mistet, og jeg aner ikke hvordan folk skal klare å komme seg på fote igjen, sier hun.

Selv om hun har vært ute i gatene som frivillig fra morgen til kveld siden eksplosjonen, kjenner Nagham Souki på en følelsesmessig nummenhet.

– Det er et sjokk og et stort traume å oppleve noe sånt. Jeg våkner hver morgen og føler ingenting bortsett fra smerte og en enorm skuffelse over myndighetene, sier hun.

Nå trenger Libanon all den støtte landet kan få fra det internasjonale samfunnet.

– I første omgang er det behovet for omfattende nødhjelp for å sikre dem som er rammet mat, vann og husly. På lengre sikt er

det nødvendig med en uavhengig, internasjonal etterforskning av hvordan dette kunne skje og hvem som er ansvarlig. Vi kan ikke regne med at Libanons myndigheter vil kunne gjennomføre en objektiv gransking, fastslår Naghim Souki.

i

Artikkelen er en øyenvitneskildring fra dagene etter eksplosjonen. I etterkant inntok rasende demonstranter det libanesiske utenriksdepartementet, og hele regjeringen gikk av 10. august. Det er nå innført unntakstilstand som gir utvidede fullmakter til militæret.

Bærekraftig dyrking ha

BUNNDEKKE: Albino Pulaimo viser hvordan de dekker jorda under plantene for å skjerme dem mot uttørring.

Det er verst når det kommer for mye regn til feil tid, forteller småbønder i Mosambik. De lærer å ruste seg mot et tøffere klima.

HANNE KULLERUD NIELSEN [tekst]
SISSEL RASMUSSEN [foto]

Det er over 30 grader i skyggen og veldig høy luftfuktighet i provinsen Tete i Mosambik. Den årlige regntiden er i emning i landet, som har subtropisk klima.

Vi befinner oss i Moatize, langs riksveien

til Malawi. Etter å ha trasket innimellom tre meter høye planter av Sorghum-hirse, kommer vi til en lysning med en åkerlapp og et tjuetalls kvinner. De er småskalabønder på opplæring i bærekraftig jordbruk.

LITEN LARVE. – Se her, sier de og plukker fram en liten larve fra en sorghum-plante.

r firedoblet avlingene

OPPLÆRING: Kvinnene lærer i praksis å dyrke bærekraftig og tar med seg kunnskapene hjem til egne jordbruk.

FOLKETEATER: Folk lærer gjennom dramatisering.

– Blir vi ikke kvitt denne, så spiser den opp frøene vi skal høste til mat og såkorn, sier kvinnene.

Det er særlig et problem når regnet kommer for tidlig. Det er ikke bare det at regnet vasker vekk jord og drukner planter, denne larven gjør også stor skade, forteller kvinnene.

En måte å få larva vekk på er å drysse sand-

korn ned i blomsten. Da kryper larva opp og vekk, og hirsene er reddet. Og godt er det, for planten er rik på både protein og fiber. Kornet males til mel og blir brukt til grøt blant annet. I tillegg til sorghum dyrker de også mye mais.

– Den hvite maisen er basis i kostholdet. To ganger om dagen spiser de maisgrøt. Kjøtt blir det kanskje til jul, forteller Frank L. Phiri

som er program manager, eller stedelig representant for Norsk Folkehjelp i Tete-provinsen.

Etter endt dag på opplæringsfeltet går kvinnene noen kilometre til sine egne jordeiger i nærheten av hjemmene, der de dyrker det de trenger til seg og sine, og får praktisert det de har lært på treningsfeltet. ►

LÆRERIKT: – Hit kommer det mange for å lære. For det ryktes hva vi driver på med her, sier Albino Pulaimo [til høyre] og Matias Gwirize.

BUNNDEKKE OG VEKSELBRUK. Det er en samarbeidspartner av Norsk Folkehjelp, UPCT, som driver opplæringen av småskalabønderne i provinsen Tete.

Alberto Marcelino Alberto fra UPCT forteller at de lærer prinsippene med å dekke over røttene til vekstene med visne blader. Det er flere fordeler med bunndekke:

- jorda holder på fuktighet
- ugress vokser ikke så lett
- vinden får ikke tak i jorda
- bunndekket blir til kompost

En annen måte å dyrke jorda på er samplanting av andre vekster innimellom. Det holder både på fukten og jordsmonnet, og holder ugress borte.

Bønderne lærer også å drive vekselbruk. De skifter planter på ulike felter fra vekstsesong til vekstsesong. Første dyrknings- sesong er fra november til mars.

Da dyrkes jordnøtter, grønne bønner, hvit mais og sorghum. Andre sesong er fra mars til oktober. Da går det i tomater, kål og løk.

VÅTERE OG VILLERE. Nå er regntida startet. Det er de vant til. Den kommer hvert år. Verre er det med syklonene som lager store oversvømmelser på markene og vasker vekk både hus, jord og avling. I mars i fjor traff syklonen Idai havnebyen Beira, men også langs elvene langt innover i landet mistet småskalabønderne alt de eide, da stormen feide vannet oppover elvene. Over 100.000 hjem ble ødelagt, og over 500 mennesker omkom under Idais herjinger.

Kvinnene på øvingsfeltet tok selv initiativ til å lære hvordan de skulle ruste seg mot endringer som kan gjøre klimaet mye våtere og villere enn de er vant til.

De er medlemmer av UNAC, som er den nasjonale organisasjonen for småbønder i

Mosambik, og en av de største medlemsorganisasjonene i det sørlige Afrika. UPCT, som er provins-laget til UNAC i Tete, arrangerer opplæringen.

Norsk Folkehjelp samarbeider med UPTC i Tete-regionen. Og opplæring bønderne nå får i bærekraftig jordbruk, er støttet av den norske ambassaden i landet.

HØYT OG LAVT. Etter en lang kjøretur på en veldig dårlig og hullete vei, faktisk riksveien til Zambia, kommer vi til landsbyen Zuze Lipakwe i Chiuta-distriktet, der UPTC også driver opplæring i bærekraftig jordbruk.

Denne landsbyen har et dyrkringsareal på 1.600 kvadratmeter som er delt i fire parceller. De har mulighet til å veksle mellom dyrking i lavland og oppe i høyden. Der kan de sikre seg mot flom i regntida ved å dyrke høyere oppe.

Ikke bare har denne landsbyen et trenings-

HER LIGGER LARVA: Drysser du litt sand oppi planten, kryper larva opp og kan fjernes enkelt.

felt som de andre i Moatize, men de har tatt i bruk teater som en del av folkeopplysningen. De har satt opp en hesblesende munter forestilling som anskueliggjør hva som skjer med folk som er gammeldagse og gjør det de alltid har gjort når forholdene blir dramatisk endret. Da kan det lett gå riktig galt.

MER ENN DOBLET AVLING. – Hit kommer det mange for å lære. For ordet går om hva vi driver på med her, sier Albino Pulaimo og Matias Gwirize.

– Vi får ikke bare bedre såfrø av denne måten å dyrke på. Før fikk vi ei oksekjerre full av ett dekar dyrket mark. Nå får vi tre-fire ganger så mye. Og det helt uten bruk av kunstgjødsel.

– Det trenger vi ikke, for jorda er fruktbar, og kunstgjødsel er dyrt og dessuten blir jorda avhengig av det, er deres umiddelbare svar.

VISER FRAM: Kvinnene på åkeren viser fram den lille larva som skader avlingen deres.

Kriminalisering av solidaritet

Å bistå mennesker i nød blir gjerne sett på en som en plikt. Men i dagens Europa risikerer frivillige hjelpearbeidere som bistår mennesker på flukt å bli fengslet. Hvorfor brukes lover som ble utformet til å straffe menneskesmuglere til å rettsforfølge hjelpearbeidere? Og hvordan har det gått med dem som hittil er blitt arrestert?

HENRIK LARSEN og **HEIDI MØGSTAD** [tekst]

Henrik Larsen er PhD-student ved Monash University. Han forsker på kriminalisering av, og mental helse hos frivillige i flyktingleiren Moria. Heidi Mogstad er PhD-student ved Cambridge University. Hun forsker på frivillig humanitært arbeid og aktivisme.

De siste årene har vært kjennetegnet av voksende mistenkeliggjøring og kriminalisering av asylsøkere i Europa. Ifølge flyktningkonvensjonen har alle mennesker rett til å søke beskyttelse i et annet land. Likevel blir asylsøkere, på tvers av Europa, i økende grad betegnet og behandlet som kriminelle.

Parallelt med denne utviklingen har organisasjoner og frivillige hjelpearbeidere som jobber for å redde eller bistå mennesker på flukt også opplevd kriminalisering og nye juridiske barrierer. Mange, deriblant norske frivillige, er blitt etterforsket eller arrestert.

Gjennom vårt forskningsarbeid har vi møtt flere hjelpearbeidere som har kjent virkningene av kriminaliseringen på kroppen.

ANKLAGET FOR E-SPIONASJE. «Vær ekstra forsiktig framover, politiet har økt aktiviteten.» Våren 2016 ble denne beskjednen delt mellom de frivillige hjelpeorganisasjonene som arbeidet for å bistå flyktninger i Nord-Hellas. Det greske politiet hadde inntil dette

tidspunktet vært relativt samarbeidsvillig, eller latt hjelpearbeiderne jobbe i fred. Men en dag fikk tre norske frivillige merke hvordan dette hadde endret seg.

I 2016 jobbet Fred, Gina og Sandra [fiktive navn, red.anm.] for den greske frivillige organisasjonen Intervolve i Idomeni, like ved grensen mellom Hellas og Nord-Makedonia. Da de tre nordmennene en dag ble stoppet i en rutinemessig politikkontroll av ID-papirer, konfiskerte politiet walkietalkiene som de frivillige hadde i bilen sin, og på den fant frekvensen politiet kommuniserer på. På dette grunnlaget ble Fred, Gina og Sandra anklaget for internasjonal e-spionasje. Da de kom til politistasjonen ble de fratatt alle eiendelene sine, deriblant Ginas lommekniv som bestemoren hadde gitt henne i gave for 18 år siden. I politirapporten ble den omtalt som en machete.

Avhøret på politistasjonen ble holdt på gresk, og de norske frivillige måtte tilbringe natta i en delt celle hvor det stadig dukket opp flere arresterte frivillige hjelpearbeidere. Seks måneder senere ble de tre nordmennene frikjent.

MANGE ARRESTATJONER. Fred, Gina og Sandra er tre av et fåtall norske frivillige som er blitt arrestert eller etterforsket som følge av

SIKTET FOR MENNESKESMUGLING: I 2016 ble dansk-Lesvos. Han ble frikjent i 2018. I desember 2019 ble

frivillig hjelpearbeid i Hellas. Men arrestasjonen av de tre nordmennene føyer seg inn i en lang rekke av arrestasjoner av hjelpearbeidere i Europa de siste årene. Siden 2015 har omtrent 160 europeiske borgere blitt satt under etterforskning for blant annet hvitvasking, e-spionasje, forfalskning, medlemskap i en kriminell organisasjon og menneskesmugling.

Flere av arrestasjonene har vakt internasjonal oppmerksomhet, deriblant arresta-

irakiske Salam Aldeen fra organisasjonen Team Humanity arrestert og siktet for menneskesmugling etter å ha bidratt med redningsarbeid i havet utenfor Aldeen igjen arrestert. Han er nå erklært uønsket i Hellas. Foto: Petros Giannakouris /AP / NTB

sjonene av dansk-irakiske Salam Aldeen fra organisasjonen Team Humanity. I 2016 ble Aldeen siktet for menneskesmugling etter å ha bidratt med redningsarbeid i havet utenfor Lesbos. Aldeen valgte å fortsette hjelpearbeidet i Hellas både før og etter rettssaken, der han og fire kollegaer til slutt ble frikjent i 2018. I desember 2019 ble Aldeen igjen arrestert. Han er nå stemplet som en «offentlig trussel mot nasjonen» og erklært uønsket i Hellas.

RISIKERER 25 ÅRS FENGSEL. I 2018 ble også de to unge frivillige hjelpearbeiderne Sean Binder og Sara Mardini arrestert i Hellas. Sara Mardini hadde selv kommet som flyktning til landet, og ble kjent da hun og søsteren i 2015 brukte svømmeferdighetene sine til å redde seg selv og 16 andre flyktninger da gummi-båten de satt i fikk motorstopp på vei over Middelhavet. Binder og Mardini tilbrakte mer enn 100 dager i fengsel før de ble satt fri mot kausjon. De er siktet for menneskesmugling

og spionasje, og risikerer å bli dømt til 25 års fengsel dersom retten finner dem skyldig.

Arrestasjonen av kapteinene Pia Klemp og Carola Rackete har også fått stor oppmerksomhet. De to kapteinene, som til sammen har reddet flere tusen menneskeliv, ble arrestert i 2019. Klemp ble siktet for å ha bidratt til illegal migrasjon, mens Rackete ble siktet for å motsette seg myndighetenes ordre da hun satte flyktninger i land på Lampedusa. ►

RISIKERER 25 ÅRS FENGSEL: Tysk-irske Sean Binder og syrisk-tyske Sara Mardini ble arrestert i Hellas i 2018 og siktet for menneskesmugling og spionasje. De tilbrakte mer enn 100 dager i fengsel før de ble satt fri mot kausjon.

STRAFFES OGSÅ I NORGE. Trenden der humanitære organisasjoner og frivillige i økende grad blir siktet eller etterforsket for lovbrudd, omtales gjerne som kriminalisering av solidaritet. Det er viktig å påpeke at kriminaliseringen ikke bare omfatter organisert hjelpearbeid, men også spontane gjerninger. Videre er denne praksisen gjeldende ikke bare i det sørlige Europa eller langs Europas yttergrenser. Også i Norge har mennesker som har bistått asylsøkere blitt rettslig straffeforfulgt de senere årene. I Kirkenes ble eksempelvis tre nordmenn siktet og bøtelagt for å ha hjulpet syriske flyktninger til kirkeasyl i 2016.

I en lignende sak i Danmark ble landets tidligere barneombud dømt til å betale 22 000 danske kroner etter å ha blitt siktet og dømt for menneskesmugling. Kvinnen og mannen hennes hadde gitt mat og husly til en syrisk familie de hadde møtt traskende langs veien, før de kjørte dem videre til en togstasjon.

Også siktelsen mot og bøteleggelsen av tidligere biskop Gunnar Stålsett, som hadde ansatt en kvinne uten lovlig opphold, bør sees som symptomatisk for den økende kriminaliseringen av solidariteten.

I tillegg viser vår og andres forskning at hjelpearbeidere ikke bare blir utsatt for kriminalisering. De blir også motarbeidet på andre måter, blant annet gjennom mer eller

mindre subtile former for maktbruk, inkludert juridiske og byråkratiske hindre og utsettelser, trusler, trakassering og bøteleggelse.

STERKE REAKSJONER. Det er ikke overraskende at denne utviklingen har vakt sterke reaksjoner blant menneskerettighetsorganisasjoner og advokater. I 2019 signerte over 100 organisasjoner, inkludert Røde Kors og Kirkens Bymisjon, et opprop til Europakommisjonen om å stoppe kriminaliseringen av mennesker som tilbyr humanitær assistanse til mennesker i nød. Den anerkjente britiske menneskerettighetsadvokaten Frances Webber har beskrevet utviklingen som en «kriminalisering av selve anstendigheten».

Hjelpeorganisasjoner og frivillige som vi har møtt gjennom vår forskning har også uttrykt at de er sjokkerte, frustrerte og føler uro. Ikke bare er deres humanitære rom blitt betydelig innskrenket, men for flere av dem er også deres innsats for mennesker på flukt nå forbundet med personlig risiko for arrestasjon og rettsforfølgelse.

For å forstå – og kjempe imot – kriminaliseringen av solidaritet og hjelpearbeid, er det viktig å kartlegge både det juridiske og det politiske klimaet.

ET NYTT JURIDISK KLIMA. På tvers av Europa har straffelover som egentlig var utformet for å ramme organiserte smuglere og men-

neskehandlere blitt strukket eller forvrent til å omhandle ulike former for hjelpearbeid. I tillegg har EU-direktiver medført at mange medlemsland har skjerpet sin nasjonale lovgivning. En av konsekvensene av disse lovendringene er at de juridiske grensene mellom menneskehandel og menneskesmugling er tilslørt.

Enda viktigere er det at forskjellene mellom handlinger utført med vinningsmotiv og handlinger utført på grunnlag av humanitær overbevisning, ikke lenger er juridisk klare eller utslagsgivende. Dermed kan frivillige hjelpearbeidere og andre mennesker som bistår flyktninger bli straffeforfulgt uavhengig av sine motiv. Det var dette som skjedde i Danmark da det tidligere barneombudet og flere andre borgere som kjørte flyktninger gratis fra Rødby til togstasjonen i København ble rammet av den samme paragrafen som forbyr menneskesmugling over landegrenser.

Endringene i juridiske bestemmelser og praksis har også bidratt til stor usikkerhet når det gjelder spørsmålet om hva som karakteriserer smugling vis-a-vis nødhjelp og humanitær assistanse. Denne usikkerheten fører i seg selv til at humanitære aktører føler seg truet, i verste fall så mye at de stan- ser hjelpearbeidet.

DE FLESTE SLIPPER FRI. Det er viktig å påpeke at de fleste siktete hittil har sluppet unna med en bot, eller de er blitt helt frifunnet – det siste som oftest på grunn av mangelfulle bevis. Ofte er siktelsen nærmest umulig å bevise. Andre ganger framstår sakene nesten som fabrikkert.

Likevel kan ikke disse frifinnelsene regnes som seire, fordi de ikke har medført prinsipielle vedtaksendringer. Flere av disse rettsprosessene har også vært svært lange og omfattende, og dermed har de påført de tiltalte store påkjenninger. Som Rune Berglund Steen i Antirasistisk Senter påpeker, framstår rettsprosessene derfor som en advarsel til andre hjelpere.

Men det finnes noen prinsipielle seire. Et spesielt interessant tilfelle er den franske bonden Cedric Herrou som ble siktet for å hjelpe flyktninger med å krysse grensen fra Italia til Frankrike og å gi mange av dem husly. I 2018 frikjente Frankrikes konstitusjonelle domstol bonden på bakgrunn av at han handlet i tråd med den franske grunnloven og prinsippet om «brorskap». Som Berglund

VERDIKAMP: I 2019 ble tidligere biskop i Oslo, Gunnar Stålsett, stilt for retten for å ha ansatt Lula Tecle, som ikke hadde lovlig opphold i Norge, som vaskehjelp. Tiltalen var brudd på utlendingsloven ved at han hadde benyttet seg av ulovlig arbeidskraft. Stålsett ble dømt til betinget fengsel og bøtlagt. Etter rettsaken uttale Stålsett at han betraktet saken som en verdikamp og at han uten å nøle ville gjort det samme igjen. Foto: Berit Roald / NTB scanpix

Steen påpeker, er slike dommer «sivilisasjonsbyggende». Men vi trenger flere slike dommer hvis det skal få avgjørende betydning for kriminalisering og rettspraksis i Europa. Mest av alt trenger vi imidlertid politisk endring.

POLITISK GRUNNLAG. Grunnlaget for den økte kriminaliseringen av hjelpearbeid er nemlig ikke først og fremst juridisk, men politisk. Mer konkret er det stor grunn til å tro at arrestasjonene blir brukt bevisst for å skape frykt og usikkerhet blant hjelpearbeidere, og dermed presse dem til å trekke seg tilbake. Ønsket om å begrense hjelpearbeidet er knyttet til teorien om den såkalte pull-faktoren, som bygger på ideen om at nærværet av hjelpearbeidere, som jobber på havet eller i

flyktningleirer, motiverer flere mennesker til å flykte. Ideen om pull-faktoren som en motivator er tilbakevist av et bredt spekter av forskere. På tross av dette behandles pull-faktoren godt på vei som en doktrine på europeisk høyreside, som et argument for å «hjelp dem der de er».

På tross av at arrestasjonene har blitt møtt med mye kritikk, ser det også ut til at de har hatt ønsket effekt. Vår og andres forskning indikerer nemlig at frykten for å kunne bli arrestert er utslagsgivende for at mange velger å stanse eller radikalt endre sine humanitære prosjekter. Antakeligvis bidrar vissheten om denne risikoen også til at færre tar sjansen på å tilby spontan eller organisert støtte til mennesker på flukt.

På et mer grunnleggende nivå kan vi si at

kriminaliseringen av solidaritet og hjelpearbeid har rot i dagens mistenkeliggjøring og dehumanisering av asylsøkere. Frances Webber peker på dette når hun sier at straffelovene er forvrengt og strukket for å tilpasse det hun beskriver som en «anti-flyktning/anti-humanitær dagsorden». Flere andre har også advart om at retorikken fra europeiske ledere – inkludert pull-faktor-teorien – bygger på fremmedfrykt og rasisme.

For å motvirke kriminaliseringen av hjelpearbeid og solidaritet holder det derfor ikke bare å kjempe for endret rettspraksis. Vi må også engasjere oss i den parallelle – og enda viktigere – politiske og mellommenneskelige kampen mot kriminalisering og dehumanisering av mennesker på flukt.

En liten time fra Oslo ligger det frodige Hurumlandet – et fruktbart jordbrukslandskap, med jungeltette trekroner, fredelige kuer og sauer overalt. Etter noen kilometer på en smal og humpete vei mellom store trær er vi i Knivsvik, rett overfor det lille industri-stedet Svelvik.

INGER SANDBERG (tekst og foto)

På lekeplassen er det stor aktivitet blant begeistrede barn fra Asker, Bærum, Hamar, Slemmestad og Oslo. De er på en ukes ferie-koloni i regi av lokallagene i Drammen og Sande og Asker og Bærum.

– Å være på sommerleir betyr at du må bli kjent med alle. Det er så fin sandstrand her, jeg kan svømme og er veldig glad i å bade, men det er ofte litt kaldt i Mjøsa. Pappa er fotograf i en butikk og mamma hjelpepleier på sykehuset, forteller en ivrig Amelie fra Hamar. – Det var tante Silje som ba meg med hit, hun er frivillig i Norsk Folkehjelp. Det er veldig koselig å være her med tante og kjæresten hennes!

– Jeg har ikke vært her før. Vi har mye å gjøre og forskjellig program hver dag. I går besøkte vi en gård med hester, sauer, geiter, kaniner, lamaer og en chinchilla. En annen dag plukka vi jordbær og fikk ta med hjem hver vår kurv til middag. Hver dag spiser vi både frokost og middag sammen. Vi fanger krabber, vi fisker og plukker blåbær. Det var ikke skummelt, men veldig gøy i redningsbåten i dag. Det er morsomt å game, men jeg savner ikke PC likevel, for vi har det så gøy her!

12-åringen Amelie er den eldste blant barna på Knivsvik denne uka. Mange av små-rollingene tyr til henne for hjelp med både det ene og det andre, og det er ikke nei å høre fra Amelies munn.

GØY PÅ SJØEN: Redningsselskapet er på dagsbesøk fra Lysaker. Tre glade jenter på vei ut på fjorden for å lære sjøvett: Amelie i gul jakke, Fifi (bak fra venstre) og Mariama.

Aktiv hytteferie med Norsk Folkehjelp

DEN SKAL TIDLIG KRØKES: Trening i turnstativet er en populær aktivitet for alle, og Vilde er en ivrig akrobat.

TRIVES: Abie storkoser seg og har mange baller i luften på Knivsvik.

GODE VENNER: Amelie får nye fletter av Abie, sommerleirens flittige frisør.

INITIATIV: Feriekoloniens initiativtaker Maimuna Sey og sønnen Noah.

– Det er jo dette som er ferie! Null nett, null TV, strømmen går hvis det tordner, men vi har det artig uansett, sier tante Silje Holm fra Norsk Folkehjelp Asker og Bærum. Hun er en av fire voksne som bruker mye av ferien sin på å være frivillig på Knivsvik i sommer.

– Det er utrolig inspirerende å se hvordan både ungene og mødrene storkoser seg. Jeg håper Norsk Folkehjelp kan arrangere sommerleir og feriekoloni her hver sommer heretter!

NATUREN GJØR ALLE GODT. En annen fornøyd deltaker er Khaddy Danso. Hun bor på Romsås og er her med sine barn på 13 og 10 år.

– Her opplever vi et trygt og ikke-masete samvær på tvers av ulike aldre. Ungene viser en ekte glede og takknemlighet over alt de får være med på her ute. Skogen, sjøen, stillheten og det sosiale fellesskapet gjør oss alle veldig godt; vi krangler ikke i det hele tatt. Vi har telt uker og dager til vi skulle hit! Vi mødre koser oss like mye som barna våre,

vi blir som en liten landsby, sier hun begeistret.

På programmet for uka står blant annet fotball, svømmeopplæring, felles matlaging og muligheten for et besøk på Knivsvik museum. Der kan du se en spennende film og mange rariteter fra gamle dager, da det var et lite trebåtbyggeri i Knivsvik.

Norsk Folkehjelp Drammen vil gjerne opprettholde den årelange tradisjonen med å kunne tilby sommeropphold for flest mulig barnefamilier i hyttene på Knivsvik, og de vil søke om midler til dette. Oppholdet med transport til Knivsvik samt kost, losji og alle utfluktene er gratis for deltakerne. Norsk Folkehjelp søker om støtte midler hvert år for å kunne gjennomføre dette tiltaket. De samarbeider nært med både Norges Livredningsselskap og Redningsselskapet om det praktiske programmet, til felles nytte for deling av kunnskap, kompetanse og erfaring.

PRIMUS MOTOR. Maimuna Sey jobbet i mange år på Dikemark asylmottak i Asker, det siste mottaket i regi av Norsk Folkehjelp [lagt ned i april 2019]. Hun er engasjert i både Norsk Folkehjelp og Inter African Committee (IAC), med medlemmer i hovedsak fra Gambia. IAC er aktiv på mange fronter, blant annet mot kjønnslemlestelse av kvinner i Vest-Afrika.

– Jeg er opptatt av hva folk selv mener de har behov for. Mange tilflyttere har stor interesse for å kunne få oppleve hva en norsk hyttetur innebærer. Vi var her på Knivsvik i fjor sommer, også da med flere deltakere fra IAC. Det var så vellykket at vi ble enige om å gjenta suksessen i år. Klokka ni hver morgen møtes alle til havregrøt i hytta mi. Vi handler mat i butikken et kvarter unna to ganger i uka, og lar ansvaret gå på rundgang blant mødrene. Ungene syntes det var helt topp å ha besøk av Redningsselskapet i dag! Alle fikk være med en tur ut på fjorden, og fikk en barnevennlig innføring i sjøvett. Det er bra å få vist fram til både barna og de voksne at Norsk Folkehjelp samarbeider godt med andre organisasjoner, sier Maimuna, selv aktiv i lokallaget vårt i Asker og Bærum.

Maimuna er her med sine to barn, Fifi på ti og Noah på tre år. I munnen på hverandre istemmer begge at de har det utrolig fint med mamma på Knivsvik. – Vi håper vi får komme tilbake til neste år også!

Historien bak sommerparadiset Knivsvik

I 1948 kjøpte Nøsted Bruk i Drammen snaut 300 mål skog i Knivsvik ved Drammensfjorden. Bedriften trengte mer råvarer til sin trelastproduksjon.

Mot slutten av 1950-tallet begynte Nøsted Bruk å gå dårlig, og ledelsen overdro Knivsvik til fagforeningen på bruket. Med sterk konkurranse fra mer moderne produksjonsmetoder gikk bedriften konkurs i 1976. Etter kursen var det ikke lenger grunnlag for at fagforeningen kunne drifte stedet videre. De forsøkte å donere Knivsvik til et barnehjem, som sa nei takk da de ikke turte ta ansvar for en så stor eiendom.

Knivsvik ble da gitt i gave til Norsk Folkehjelp Drammen. Med gaven fulgte en klausul om at eiendommen ikke kan selges fritt videre, men må overdras til Drammen kommune om lokallaget noen gang skulle ønske å kvitte seg med stedet. Tross enkel standard på hyttene er Knivsvik i dag en svært verdifull eiendom. Området har åtte hytter, noen små og noen litt større, et nydelig uteareal med lekeplass og en fin, langgrunn sandstrand like ved hyttene – alt omgitt av trolsk, gjengrodd skog.

– Onkelen min var sjåfør på Nøsted Bruk, faren min jobba også der. Jeg hadde alle barndomssommene mine her til jeg var 16 år, forteller Hans Willy Roger Hansen [70], Norsk Folkehjelp Drammens Grand Old Man på Knivsvik.

– I en årrekke har vi i Drammenslaget drevet feriekoloni her. De siste somrene har jeg vært vaktmester og altnuligmann på heltid, men snart er tida inne for at noen andre må overta den stafettspinnen. Når jeg ser årets mange og varierte aktiviteter, tror jeg Knivsvik kan gå ei lys framtid i møte. Lokallagene våre kjenner alltid mange som ønsker seg en rimelig ferie, og dette er jo et virkelig eldorado! Heldigvis krever ikke alle her i landet moderne hytter som er både større og finere

STOLT: Hans Willy Roger Hansen fra Drammen har mye å være stolt av!

enn der vi bor til daglig, smiler Fader Knivsvik – tydelig stolt av sitt livs store prosjekt.

Alle hyttene har ikke vært i aktiv bruk hele tida. – I år måtte flere av takene rehabiliteres for å stanse ytterligere forfall, forteller Erik Engh fra lokallaget i Asker og Bærum. I samarbeid med Hans Willy organiserte han en effektiv dugnadsgjeng som oppgraderte hyttene til nødvendig standard for videre bruk. I år er en av hyttene pusset opp til et moderne dusj- og WC-hus, med adskilte deler for kvinner og menn. Samtlige hytter har en liten kjøkkenkrok med kjøleskap og hybelkomfyr, slik at gjestene kan stå for egen matlaging. Nytt hus til redskaper og annet nødvendig utstyr har også blitt bygd på dugnad i år.

– Vi vil rette en stor takk til Sparebankstiftelsen som bevilget 250 000 kroner i vår til blant annet nytt førstehjelpsutstyr og en hjertestarter. Alle som bor her i sommer, får opplæring i hvordan de skal bruke dette utstyret hvis det skulle bli nødvendig, sier Erik. – Det skulle bare mangle, vi er jo tross alt Norsk Folkehjelp!

Solidarisk blues

Selv om årets bluesfestival på Notodden ble avlyst, gikk solidaritetskonserten *Somliga går med trasiga skor* av stabelen i digital versjon. I løpet av den musikalske reisen langs Telemarksvassdraget ble det samlet inn penger til Norsk Folkehjelps arbeid i Libanon.

SISSSEL FANTOFT [tekst]
ROY ERVIN SOLSTAD [foto]

De ti siste årene har solidaritetskonserten *Somliga går med trasiga skor* avsluttet Notodden Blues Festival. Siden årets festival ble avlyst på grunn av koronakrisen, hentet festivalsjef Jostein Forsberg en gammel drøm fram fra skrivebordsskuffen.

– Jeg har i mange år hatt en idé om en musikalsk reise ned Telemarksvassdraget, og da vi skjønte at det ikke ville bli noe av årets bluesfestival, begynte vi å tenke alternativt. Å presentere Telemarksvassdraget gjennom musikk var utgangspunktet vårt, forteller han.

Somliga går med trasiga skor er et gratis konserttilbud, og underveis samles det inn penger til prosjekter i regi av Norsk Folkehjelp.

– Det er helt unikt at en festival lar det internasjonale solidaritetsperspektivet få så stor plass. Som fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon er vi stolte over å være en del av denne kulturfesten, sier generalsekretær Henriette Westhrin.

Alle inntekter fra vipps og t-skjortesalg under konserten går uavkortet til Norsk Folkehjelp.

MUSIKALSK FESTIVALSJEF: Bluesfestivalens leder, Jostein Forsberg, kan ikke bare organisere festival. Han er også frontfigur i bluesbandet Spoonful of Blues, som selvsagt sto på scenen.

FOLKEMUSIKK: Sigmund Groven på munnspeil og Knut Buen på hardingfele har for første gang samarbeidet på plate. Innspillingen ble gjort i maskinhallen på Vemork i Rjukan. De deltok også live på konserten.

BLUESFEST MED ENGASJEMENT. Notodden Blues Festival ble grunnlagt i ruinene av industrieventyret som preget byen i nærmere 100 år.

– På 1980-tallet lå Notodden med brukket rygg, og vi hadde ingen rike onkler å henvende oss til. Derfor var det naturlig at vi knyttet oss til fagbevegelsen, sier Jostein Forsberg.

I 1988 fant den aller første festivalen sted, og de siste 18 årene har LO vært hovedsponsor. Det er ingen tilfeldighet, mener LO-leder Hans-Christian Gabrielsen.

– Bluesen har sterke tradisjoner i arbeiderbevegelsen, så for oss er dette en naturlig festival å knyttes til. Festivalen er en bluesfest som har både et sosialt og et internasjonalt engasjement – det er det som gjør den så unik og skiller den fra mange andre festivaler. Her går musikkhistorie, industrihistorie og arbeiderhistorie hånd i hånd.

STERK SAMHØRIGHET. Tidligere generalsekretær og styreleder i Norsk Folkehjelp, Finn Erik Thoresen, var nestleder i LO da samarbeidet med Notodden Bluesfestival ble etablert. I dag er han pensjonist, men var selvskreven i salen på Notodden Teater under solidaritetskonsernten 2. august. Han har vært en engasjert pådriver for *Somliga går med trasiga skor*-konserterne.

– Samarbeidet mellom Notodden Blues Festival, fagbevegelsen og Norsk Folkehjelp er helt fantastisk, og konserten er en fin mulighet til å skape oppmerksomhet rundt Norsk Folkehjelp. Jeg husker et år hvor vi samlet inn penger til Gaza, som nylig var bombet. Jeg hadde akkurat snakket med våre folk der på telefonen; de lå på gulvet hjemme og gråt, og vi visste ikke sikkert om vi kom til å treffes igjen. Da var det sterkt å stå på scenen på Notodden og holde tale, minnes han.

Somliga går med trasiga skor-gruppa består av medlemmer fra ulike fagforbund, og ledes av Lars Morten Johnsen fra Fellesforbundet.

– Notodden er rik på tradisjoner, og Telemarksvassdraget var en del av grunnlaget for velferdsstaten vår. Fagbevegelsen har alltid stått sterkt her, og ideologisk føler vi en veldig samhørighet med bluesfestivalen. Vi startet med gratiskonserten for å gi folk som ellers ikke har mulighet sjansen til å oppleve en konsert under festivalen, forteller han.

SOLIDARITET: Dette var det 11. året den LO-støttede solidaritetskonsernten ble avholdt som avslutning på bluesfestivalen i Notodden. Fra venstre Hans-Christian Gabrielsen (LO-leder), Lars Morten Johnsen (leder for koordineringsgruppa for konserten i LO), Henriette Westrin (generalsekretær i Norsk Folkehjelp) og Jostein Forsberg (festivalsjef).

INNSATS I LIBANON. Årets digitale konsert var en blanding av live-opptredener på scenen i Notodden Teater og videosinnslag med ulike artister langs Telemarksvassdraget. Blant artistene var både Åsmund Nordstoga, Knut Buen, Sigmund Groven, Linnea Dale, Notodden Bluesband, Kåre Virud og Vidar Busk.

– Pengene vi får inn i år går til Norsk Folkehjelps arbeid i Libanon, spesielt til ofrene etter eksplosjonen i Beirut havn, forteller Henriette Westrin. – Libanon var et land i krise allerede før koronapandemien og eksplosjonen rammet og nå er situasjonen enda verre. Mange er helt avhengig av nødhjelp. Vi deler ut mat og jobber sammen med lokale organisasjoner. Mer enn noen gang trengs vår innsats, understreker hun.

For festivalsjef Forsberg er det en klar sammenheng mellom musikken og hjelpearbeidet.

– Jeg pleier å si at bluesmusikken opprinnelig er de eiendomsløses musikk, derfor henger musikken og Norsk Folkehjelps arbeid sammen, sier han.

PÅDRIVER: Tidligere styreleder og generalsekretær i Norsk Folkehjelp har lenge vært en engasjert pådriver for samarbeidet mellom LO, Norsk Folkehjelp og Notodden Bluesfestival.

Lars Morten Johnsen mener at årets konsert er et kinderegge:

– Her får mange musikere og teknikere som ikke har hatt jobb på lang tid oppdrag, vi holder tradisjonen med internasjonal solidaritet ved like gjennom samarbeidet med Norsk Folkehjelp, og vi gir noe tilbake, sier han.

Derfor bør vi alle være

ANTIRASISTER

Når du engasjerer deg i Norsk folkehjelp,
er du med på å støtte en antirasistisk organisasjon.

Men hva innebærer egentlig antirasisme,
og hvordan kan du bli en antirasist?

NORA MEHSEN [tekst]

Antirasisme er et kraftfullt standpunkt og verktøy i kampen mot sosial urettferdighet. En forutsetning for antirasistisk arbeid er å erkjenne at rasisme eksisterer og har alvorlige konsekvenser, kombinert med en vilje til å gjøre en innsats mot denne urettferdigheten.

Det finnes flere ulike definisjoner på hva som ligger i begrepet rasisme. En forståelse som er vanlig å legge til grunn i dag, er at mennesker tillegges ulik verdi basert på deres etnisitet, kulturelle opphav, opprinnelse, hudfarge eller religion. Slik skapes et system der grupper av mennesker blir tillagt negative karaktertrekk, som i sin tur blir brukt for å legitimere forskjellsbehandling og diskriminering.

ANTIRASISTISK MARKERING: 1. februar 2001 samlet 40.000 mennesker seg i Oslo for å markere sin avsky for det rasistiske drapet på 15 år gamle Benjamin Hermansen. Dette var en av de største antirasistiske markeringene i Oslo noen sinne. Foto: Ida Von Hanno Bast / NTB

Målet med antirasisme er å utfordre og endre dette systemet, slik at alle mennesker blir respektert som likeverdige og får samme tilgang til rettigheter og muligheter i samfunnet.

Rasisme utarter i mange ulike former, og kan spenne fra svært grove krenkelser med dødelige utfall til subtile blikk og kommentarer som det kan være vanskelig å sette fingeren på. Hovedpoenget er at all rasisme er skadelig, uavhengig av alvorlighetsgrad, og at vi må jobbe aktivt for å bekjempe den.

GRUNNLEGGENDE MENNESKERETTIGHET.

Det er en grunnleggende menneskerettighet å ikke bli utsatt for rasisme. En rekke juridiske instrumenter underbygger denne rettigheten, som FNs menneskerettighetskonvensjon og FNs rasediskrimineringskonvensjon og den norske grunnloven, straffeloven, arbeidsmiljøloven og boliglovene.

I tillegg er det et forbud i den norske likestillings- og diskrimineringsloven mot diskriminering og trakassering på bakgrunn av etnisitet og religion. I lovteksten viser etnisitetsbegrepet til blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk. Loven gir også en plikt til offentlige myndigheter, arbeidslivets organisasjoner og arbeidsgivere om å fremme likestilling og hindre diskriminering. Disse aktørene har med andre ord en lovfestet forpliktelse til å drive med antirasistisk arbeid.

Et viktig poeng, som også likestillingslovet tar opp, er at rasisme kan samvirke med andre former for undertrykking. Kjønn, seksuell orientering, alder, funksjonsevne og sosioøkonomisk situasjon er blant faktorene som kan spille inn og føre til at noen mennesker er særlig utsatt for urettferdighet. For eksempel kan en skeiv person med innvandrerbakgrunn som sitter i rullestol være sårbar for både homofobi, rasisme og diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.

En inkluderende form for antirasisme tar derfor innover seg at rasisme kan treffe ulike kroppar ulikt, og at innsatsen mot rasisme er sammenvevd med andre rettighetskamper.

OGSÅ ET NORSK PROBLEM. En grunnstein i antirasisme er å anerkjenne at rasisme eksisterer og har alvorlige konsekvenser. I Norge finnes det flere eksempler på grov rasisme,

både i et historisk perspektiv og i vår egen samtid. Samer og nasjonale minoriteter – det vil si jøder, rom, kvener/norskfinner, skogfinner og romanifolk/tatere – er blant gruppene som har blitt og fortsatt er utsatt for rasisme i Norge.

Historien til samer og nasjonale minoriteter har vært preget av en forskningspolitikk, assimilering og stor urett. Mange av de rasistiske krenkelsene som har funnet sted har skjedd i regi av norske myndigheter. Selv om denne politikken er et tilbaketrukket kapittel, ser vi etterdønningene av rasismen også i dag. En betydelig andel samer og nasjonale minoriteter rapporterer at de fortsatt opplever diskriminering, blant annet i møte med det offentlige, på boligmarkedet, på skolen, i arbeidslivet og på internett. Rasismen sitter igjen i strukturene i samfunnet og fortsetter å påvirke menneskers liv og livssjanser på en negativ måte. Dette kalles ofte strukturell rasisme.

Visste du at:

- 50 % av samer med sterk samisk tilknytning har opplevd diskriminering?
- Mer enn 60 % av jøder noen ganger unngår å vise sin tilhørighet av redsel for negative holdninger?
- 4 av 10 ikke ønsker å ha en rom som nabo?

De siste tiårene har vi også sett flere grove rasistiske angrep i Norge utført av høyreekstreme. I 2001 ble Benjamin Hermansen brutalt kniv drept av to personer fra et nynazistisk miljø. Drapet var rasistisk motivert. Benjamin ble 15 år gammel.

22. juli 2011 fant terrorangrepene i Oslo og på Utøya sted. 77 mennesker mistet livet og et stort antall ble skadet og påført psykiske lidelser. Gjerningspersonen hadde et tydelig rasistisk motiv for terroren, og et sterkt hat mot blant annet muslimer og personer med innvandrerbakgrunn.

I fjor ble 17 år gamle Johanne Zhangjia Ihle-Hansen drept av sin høyreekstreme stebror, etter å ha blitt skutt gjentatte ganger i sin egen seng. Drapet var rasistisk motivert. Etter drapet skjøt stebroren seg inn Al-Noor-moskeen i Bærum, med hensikt om å starte en rasekrig og ta livet av flest mulig muslimer. Han ble overmannet av medlemmer

i moskeen, som tilkalte politiet før han rakk å gjøre mer skade.

Samtlige av angrepene nevnt ovenfor har blitt etterfulgt av antirasistiske markeringer og initiativ over hele landet. Og nettopp denne mobiliseringen – når en gruppe mennesker forenes i kollektiv handling – er en viktig motkraft i møte med rasisme.

Et dagsaktuelt eksempel på antirasistisk mobilisering, er Black Lives Matter-bevegelsens protester mot politivold som rammer svarte. Bevegelsen fikk fornyet oppmerksomhet i mai i år, etter at amerikanske betjenter drepte George Floyd under en pågripelse. Også i Norge har det vært flere store demonstrasjoner mot politivold og strukturell rasisme de siste månedene, som har handlet om både å vise solidaritet med de amerikanske ofrene for rasisme og synliggjøring av at rasisme også er et norsk problem.

«MEN JEG ER IKKE RASIST»! FORSKJELLEN PÅ INTENSJON OG EFFEKT.

Selv om det finnes eksempler på svært grov rasisme i Norge – også med dødelige utfall – er den typen rasisme som rammer mennesker i hverdagen mer utbredt. Denne formen for rasisme kan utspille seg i dagligdagse situasjoner, gjennom gruppebaserte fordommer, antagelser, spørsmål, kommentarer og kroppsspråk.

Ofte er det snakk om små hendelser i hverdagen som det kan være vanskelig å sette fingeren på, men som bidrar til en andregjøring av minoriteter og skaper et skille mellom «Oss» og «Dem». Resultatet av denne forutinntattheten er at noen mennesker blir redusert til å være representanter for en gruppe, fremfor å bli behandlet som enkeltindivider.

Visste du at:

- Nesten halvparten av befolkningen mener at innvandrere helt eller delvis er en trussel mot norske verdier?
- Omtrent 2 av 5 mener at det ikke ville vært greit at et nært familiemedlem giftet seg med en muslim?
- Personer med pakistansk klingende navn har 25 % mindre sjanse for å innkalles til jobbintervju, sammenlignet med likt kvalifiserte søkere med tradisjonelt norske navn?

Eksempler på denne ofte mere subtile formen for racisme kan være insisterende spørgsmål om hvor et menneske egentlig kommer fra, å automatisk snakke engelsk til personer kun fordi de har mørk hud og det å ta på håret til en person med afrohår fordi man er nysgjerrig på hvordan det føles.

situasjon og person, og det er ikke nødvendigvis slik at personer som blir møtt med disse ytringene og handlingene opplever dem som så problematiske og sårende i seg selv. Ofte er det summen av små stikk som oppleves belastende for dem som blir utsatt, noe som kan betegnes som minoritetsstress.

ILLUSTRATION: JOHAN REISING

3/2020 **APPELL** | 25

Hvordan bli en **antirasist**?

Antirasisme er tuftet på en idé om at alle mennesker har en moralsk forpliktelse til å engasjere seg i kampen for et mer rettferdig samfunn. Med andre ord; vi bør alle være antirasister!

Samtidig opplever flere at det er vanskelig å vite hvordan de kan starte med å gjennomføre antirasisme i praksis, og noen kan føle seg handlingslammet eller være redd for å trå feil. Nedenfor følger derfor noen tips som kan være nyttige for deg som er engasjert og ønsker å bidra i antirasismen.

1. START MED DEG SELV

Det første steget til å bli en antirasist handler om å gå inn i deg selv og utforske egne antakelser og fordommer. Målet her er ikke å bli kvitt alle fordommer, men å starte en bevisstgjørende prosess der du blir i stand til å utfordre egne og andres tatt-for-gitt-heter. Mye av dette handler om å ta ansvar for egen læring – søk kunnskap om hva rasisme er, hvordan den kan ta form og hvilke konsekvenser den har. Ikke forvent at det er de som er sårbare for å bli utsatt for rasisme som skal lære deg opp, men lytt til dem som har førstehåndserfaringer og som er villig til å dele. Et godt sted å starte er å søke opp informasjon på internett eller lese en bok, høre en podcast eller se en film som tar opp tematikken.

2. SI IFRA

Mesteparten av rasismen i det norske samfunnet kommer til uttrykk i dagligdagse situasjoner. Det betyr at noe av det viktigste antirasistiske arbeidet du gjør skjer i hver-

dagen – enten det er ved kjøkkenbordet når du utfordrer en fordomsfull kommentar fra moren din, i lunsjen når en kollega drar en ufin vits på bekostning av minoriteter, eller på bussen når du overhører at noen snakker nedsettende til en person fordi hun bærer et religiøst hodeplagg. Dersom du ikke er sårbar for å bli utsatt for rasisme selv, har du et særskilt ansvar for å reagere når du ser den. Det kan føles ubehagelig å lage «dårlig stemning» ved å si ifra, men husk at det alltid er mer ubehagelig å bli utsatt for rasisme enn å stå opp mot den. I tilfeller der du ser at noen blir behandlet urettferdig, er det særlig viktig å støtte den utsatte og vise at personen ikke står alene i det.

3. VÆR YDMYK

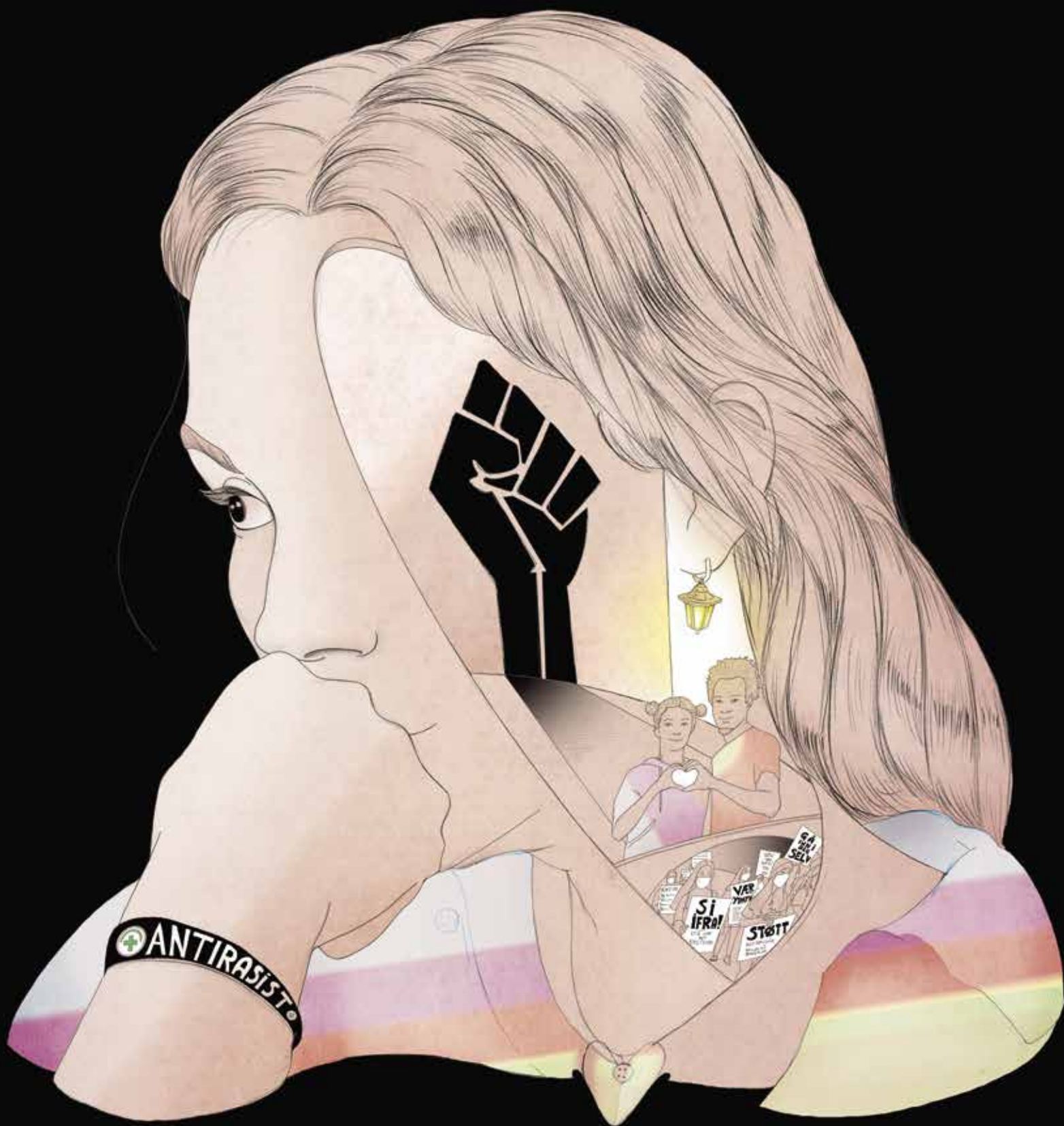
Vi kan alle snakke og handle på måter som er rasistiske, selv i situasjoner der vi bare mener godt. Det er menneskelig å ha både bevisste og ubevisste fordommer, trå feil og såre andre i mangel på kunnskap eller i ubetenksomhet. Din jobb som antirasist er å lytte til dem som kjenner urettferdigheten på egen kropp og ta dem på alvor. Se på det som en mulighet til å lære, og vær takknemlig for at mennesker tar seg tid til å si ifra dersom du har sagt eller gjort noe som ikke er greit.

4. STØTT

Antirasisme er en kollektiv bevegelse som blir sterkere desto flere som deltar. Det finnes en rekke antirasistiske organisasjoner og initiativ som du kan støtte ved å spre ordet om arbeidet de gjør eller ved å være frivillig, medlem eller delta på aktiviteter.

REFERANSER

- › Hansen, K. [2016]. *Selvopplevd diskriminering av samer i Norge*. Samiske tall forteller 9. Alta: Nordisk Samisk Institutt
- › Hoffman, C., & Moe, V. [. [2017]. *Holdninger til jøder og muslimer i Norge i 2017*. Oslo: HL-senteret
- › Tyldum, G. [2019]. *Holdninger til diskriminering, likestilling og hatprat i Norge*. Oslo: Fafo
- › Brekke, J.-P., & Mohn, F. [2018]. *Holdninger til innvandring og integrering i Norge. Integreringsbarometeret 2018*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning
- › Tyldum, G. [2019]. *Holdninger til diskriminering, likestilling og hatprat i Norge*. Oslo: Fafo
- › Midtbøen, A. H. [2016]. *Discrimination of the second generation: Evidence from a field experiment in Norway*. Journal of International Migration and Integration

Antirasistisk leseliste

Bøker er en god kilde til å lære om rasisme og styrke ditt antirasistiske engasjement. De kan også gi deg innblikk i førstehåndserfaringer med å bli utsatt for rasisme. Nedenfor finner du et lite utvalg av litteratur som tematiserer rasisme, diskriminering og utenforskap knyttet til etnisitet, hudfarge, språk og religion.

NORA MEHSEN [tekst]

Bøkene som er valgt ut er hovedsakelig romaner, poesi, biografier og sakprosa som er lett å forstå. Vi har lagt vekt på å løfte

fram nyere titler av skandinaviske forfattere eller verk som nylig har blitt oversatt til norsk. Leselista er på langt nær uttøm-

mende, og er ment å inspirere og stimulere til videre lesning.

Tittel: Third Culture Kids [2019]

Forfatter: Aon Raza Naqvi [red.]

30 bidragsytere uttrykker hva det vil si å være norsk, sårheten i å bli annerledesgjort og sprengkraften i å skape seg selv og sin egen identitet. En kollektiv selvbiografi, med fortel-

lerstiler som spenner fra sakprosa, poesi, fotografi og tegneserie. Folkeopplysning i et estetisk og engasjerende format.

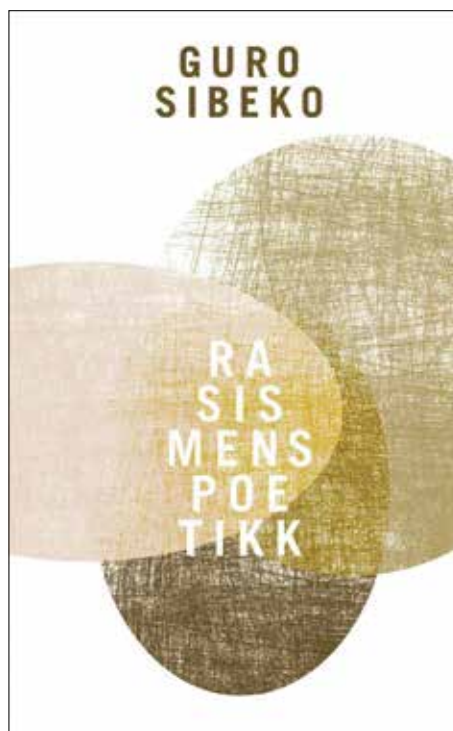
Tittel: Mellom verden og meg

Forfatter: Ta-Nehisi Coates

Et brev i bokform fra forfatteren til hans sønn, der han beskriver spillereglene for hvordan det er å være en svart mann i dagens USA. Coates utfordrer ideen om «den amerikanske drømmen», og argu-

menterer for at landet er bygd på undertrykking snarere enn frihet. Innsiktsfullt, blant annet for å forstå Black Lives Matter-protestene og strukturell rasisme.

Tittel: Rasismens poetikk [2019]

Forfatter: Guri Sibeko

En antirasistisk knyttneve av en bok, som treffer både hjertet og hodet. Kombinerer dikt og sakprosa på en måte som vekker et vell av følelser, samtidig som den er pedagogisk. Gjør det tydelig hvorfor kampen mot rasisme angår oss alle.

Tittel: Tante Ulrikkes vei

Forfatter: Zeshan Shakar

Oppvekstroman som gir deg innblikk i hverdagen på Stovner – ikke med utgangspunkt i populistiske medieoppslag eller utspill fra innvandringskritiske politikere, men sett fra perspektivet til to ung-

dommer som vokser opp der. Lettlest og tankevekkende bok om klasse og rasisme i dagens Norge, og hvem som betaler prisen for utenforskap.

Tittel: Hvitverk [2016]

Forfatter: Athena Farrokhzad

Diktsamling om hvordan erfaringer med rasisme, migrasjon og revolusjon setter spor i menneskers liv. Gjennom å gi fortellerstemmen til ulike medlemmer i en familie som har migrert, viser forfatteren hvordan

møtet mellom det de har reist fra og det de har reist til kan utspille seg. Sårt, konfronterende og klokt om mennesker som både møter og gjør motstand.

Tittel: Medborgar [2018]
Forfatter: Claudia Rankine

Tankevekkende om hvordan rasisme gjennomsyrrer det amerikanske samfunnet og påvirker svarte menneskers muligheter til medborgerskap. I en blanding av poesi, sakprosa, refleksjoner og bilder viser Rankine hvordan det personlige henger sammen med det strukturelle, og at vi alle kan videreføre rasisme – uavhengig av våre intensjoner.

Tittel: Silvana [2019]
Forfatter: Silvana Imam

Et selvportrett av den svensk-syrisk-litauiske lesbiske rapperen Silvana Imam, som har klart å snu opp-ned på definisjonen av «svensk kulturarv». Gjennom ikoniske fotografier, kraftfulle låttekster og egne refleksjoner forteller Imam historien om hvordan det er å skape seg selv i en verden der så mange allerede tror de vet hvem du er.

Tittel: Eg snakkar om det heile tida [2018]
Forfatter: Camara Lundestad Joof

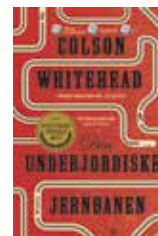
Et sterkt og selvransakende vitnesbyrd om hvordan det er å bli utsatt for rasisme i Norge i dag. Språket er direkte og poetisk, og vekker leseren til engasjement. Beskriver på elegant vis hvordan det personlige er politisk.

Tittel: Ikkje ver redd sånne som meg [2018]
Forfatter: Sumaya Jirde Ali

En personlig beretning om hvordan et nasjonalt trauma – terroren 22. juli – kan påvirke enkeltmennesker til å se på sitt eget liv og sin egen identitet med nye øyne. Jirde Ali viser gjennom et direkte språk hvordan det er å ikke lenger føle seg som norsk, umenneskeliggjøringen hun blir utsatt for og selvforakten som følger, men også om hva det betyr å bruke sin stemme og stå opp mot hat.

Tittel: Den underjordiske jernbanen [2017]
Forfatter: Colson Whitehead

En gripende roman som tar leseren med på en togreise i USA under slavetida. Hovedpersonen i fortellingen er slaven Cora, og kretser rundt hennes flukt fra sin slaveeier og drømmen om ekte frihet. Fortellerstilen er engasjerende, og sammenvevingen av realisme og diktning gjør at boka kan leses både som en historisk skildring og en kommentar til den amerikanske samtida.

Antirasistiske Instagram-kontoer

Det finnes mange Instagram-kontoer med antirasistisk innhold, både nasjonalt og internasjonalt. Her følger tips til tre ulike kontoer som sprer kunnskap om hva rasisme er og hvordan du kan bidra i kampen mot rasisme. Dette er bare et lite utvalg, ment å inspirere og stimulere til videre utforskning.

Afryea.collective

Kontoen til det kreative kvinnekollektivet Afryea Collective. Visuelt sterk, konsentrert om å bygge identitet, feire mangfold og bygge fellesskap. Samler blant annet inn og deler historier om rasisme i hverdagen i Norge, i tillegg til å vise fram kunst og kulturelle uttrykk med mål om å myndiggjøre kvinner. Innhold på både norsk og engelsk.

Antirasistisksenter

Kontoen til Antirasistisk senter, en stiftelse som arbeider for å bekjempe rasisme og diskriminering i Norge. Oppdaterer deg på hva som skjer i den antirasistiske bevegelsen i Norge, gir tips om hvordan du kan bidra og sprer kunnskap om hva rasisme er. Innhold hovedsakelig på norsk.

Soyouwanttotalkabout

En pedagogisk konto som gir innsikt i spørsmål knyttet til sosial urettferdighet i USA, i tillegg til å ha stor overføringsverdi til Norge. Ser ulike rettighetskamper i sammenheng, og handler derfor om flere temaer i tillegg til rasisme, blant annet metoo, homofobi, fattigdom og klima. Innhold på engelsk.

Er bistandsbransjen ras

TWITTERTRÅD: Michelle D'Arcy har jobbet lenge i Sør-Sudan, blant annet for Norsk Folkehjelp. Hun opplevde å få mye støtte da hun i sommer la ut en twittertråd fortalt om rasisme i bistandsbransjen. Bildet er fra desember 2018 da hun tok farvel med sine kollegaer i Norsk Folkehjelp med et bilde som viser hva de fikk prosjekter.

Har du hvit hud, kan du komme langt i bistandsbransjen. Hvit hud trumfer erfaring, språkkunnskaper og kjennskap til landet du skal jobbe i, mener erfaren bistandsarbeider.

ANNE HÅSKOLL-HAUGEN [tekst]

15 juli i år sa sju kvinner opp jobben i organisasjonen Nobel Women's Initiativ. I et åpent

brev skriver de at de etter gjentatte krav om at organisasjonen måtte bli mer inkluderende, har gitt opp. Oppsigelsen skjedde i solidaritet med minoriteter som lenge har

ønsket seg et mer inkluderende og de-kolonialisert arbeidsmiljø. Nobel Women's Initiativ ble startet av kvinnelige fredsprisvinnere. De sju sier at de sammen representerer mangfoldet i organisasjonen, og beskriver seg selv som «én afrikaner, én svart, én jødisk, én kurder, én meksikansk amerikaner, en muslim og en hvit.»

Bare noen uker før denne hendelsen gikk tidligere ansatte i den New York-baserte kvinneorganisasjonen Women Deliver offentlig

istisk?

der hun listet opp episoder hun hadde opplevd eller blitt til i samarbeid med partnere med freds- og rettighets-

ut og anklaget organisasjonen for å ha et rasistisk arbeidsmiljø hvor kvalifiserte svarte ansatte blir lavere betalt og nektet forfremmelse.

Omtrent samtidig kom lignende anklager mot en annen kvinneorganisasjon, Women's Health Coalition, og i august slo The Guardian opp nyheten om at tusen ansatte i en av verdens største hjelpeorganisasjoner, Leger uten grenser, anklaget organisasjonen for å være «institusjonelt rasistisk.»

DU KOMMER LANGT MED HVIT HUD. Det kan virke som et paradoks at det finnes rasisme i en bransje fylt av mennesker som higer etter å jobbe i land langt borte, i organisasjoner som støtter anti-rasistisk arbeid over hele verden. Hvordan kan slike mennesker og organisasjoner ende opp med rasismeanklager rettet mot seg?

– Rasisme er ikke noe nytt– og det er ikke slik at de hvite ikke har lagt merke til den. Det som er nytt, er den voldsomme internasjonale slagkraften Black Lives Matter-bevegelsen har fått de siste månedene, sier den erfarne bistandsarbeideren Michelle D'Arcy. Hun har jobbet lenge i Sør-Sudan, og kan vise til en rekke eksempler mange som har jobbet internasjonalt vil kjenne seg igjen i. I en twittertråd som har fått mye oppmerksomhet, skriver hun:

- I Sør-Sudan vil du se unge, nyutdannede (men hvite) bli gitt stillinger med stort ansvar, forfremmelser og lønn på bekostning av sine lokale kollegaer som har mye mer erfaring.
- Jeg har vært vitne til en kollega fra Sør-Sudan som har tatt imot to nye ledere i løpet av bare ett år, begge mye yngre og mindre erfarne enn ham selv. Han måtte praktisk talt lære dem opp i alt, likevel var det de nye som fikk alle æren for jobben som ble gjort, den høye lønnen og som fortsatte videre til et nytt internasjonalt oppdrag, mens min lokale kollega ble igjen, bekymret for om kontrakten hans ville bli forlenget.
- Å være «lokalt ansatt» er en retorikk som kan oversettes med mindre respekt, mindre penger og mindre makt (enn internasjonalt ansatte).
- Den systematiske rasismen har også infiltrert det sosiale livet. I bistandsbransjen er segregert sosialisering normen, og den forsterkes og kamufleres av sikkerhetstiltak som for eksempel definerer hvem som kan slippe inn hvor og hvem som får sitte på i en bil.
- Fester arrangert av de internasjonale organisasjonene er som regel dominert av «expats» hvor bare noen få lokale får lov til å delta. For noen år siden mottok jeg en invitasjon til en fest på tekstmelding hvor det sto «Bring your friends but leave the natives at home».

BETYDELIGE LØNNSFORSKJELLER. Michelle D'Arcy sier at internasjonale bistandsarbeidere lever i en boble hvor kontakten med de lokale ofte er så liten at de ikke forstår hvordan de andre opplever situasjonen. At mange er på korte kontrakter – ofte bare ett år og noen ganger mindre – forsterker problemet, mener hun.

– Konsekvensene er ikke bra for noen. Det skaper et usikkert arbeidsmiljø og en skjev maktfordeling hvor de lokale som sitter på mye kunnskap ikke får sagt sin mening eller blir hørt. At de internasjonalt ansatte får bedre lønn blir begrunnet i at vi har en dyrere livsstil, lån som skal betales, at vi av sikkerhetsmessige grunner må bo i dyrere bydeler og at vi må ha penger til å reise hjem og besøke familien.

– Men, fortsetter hun, – sannheten er at også mange av de lokale har tatt opp lån for å studere i utlandet, og mange har familie i Europa de gjerne vil besøke. De lokale kan jo også være enda mer utsatt sikkerhetsmessig fordi de jobber for en organisasjon som kan oppleves å ha tatt side i en konflikt, eller står for holdninger som er kontroversielle lokalt – som holdninger til kvinner eller seksuelle minoriteter.

TID FOR ENDRING. Ifølge D'Arcy er de internasjonale helt avhengig av kunnskapen og tjenestene til de lokalt ansatte for å kunne utføre jobben, likevel anerkjennes ikke dette, verken i lønn eller posisjoner.

– Vi snakker om prosjekter som såkalt «kapasitetsbygging», akkurat som om de lokale ikke har kunnskap nok selv. Det det egentlig koker ned til, er tilgangen på penger for å kunne gjennomføre prosjekter, noe de lokale ikke har. Vi har laget oss en fortelling som rettferdiggjør hvorfor de internasjonalt ansatte skal ha bedre lønn og andre levevilkår enn de lokale, sier hun.

Michelle D'Arcy forteller at alt dette ikke var så åpenbart for henne i begynnelsen, og at det kanskje heller ikke er så tydelig for noen som bare er på besøk.

– Men i løpet av årene jeg har jobbet, har rasismen blitt stadig tydeligere for meg, og jeg mener at tiden er inne for en grunnleggende kulturforandring i organisasjonene.

Arven fra kolonitiden

– Rasismen i bistandsorganisasjonene er helt systematisk. Den viser seg i sammensetningen av de ansatte, i den interne kulturen og i måten de kommuniserer med giverne på.

ANNE HÅSKOLL-HAUGEN [tekst]

Maria Eriksson Baaz er professor på Uppsala universitet i Sverige. Hun er ekspert på postkoloniale studier, og allerede for 20 år siden analyserte hun i sin doktorgrad donorer og bistandsarbeidere og så på hvordan de selv forsto sin egen identitet. Hun har selv erfaring fra bistandsbransjen.

Maria Eriksson Baaz

– Den strukturelle rasismen viser seg på ulike måter. Et aspekt er den slående mangelen på mangfold i organisasjonene. De få og lite systematiske undersøkelsene som er gjort i Sverige, viser at de ansatte i de fleste hjelpeorganisasjonene hovedsakelig består av hvite middelklassekvinner, og at mennesker født utenfor, eller av foreldre født utenfor Europa, glimrer med sitt fravær, ikke minst i organisasjonenes ledelse.

Et annet uttrykk for strukturell rasisme kommer til syne i innsamling av penger og kommunikasjonen med publikum, påpeker Eriksson Baaz.

– Disse aktivitetene avler – ofte i samspill med mediene – stereotyper der hvite mennesker blir framstilt som kompetente, modige redningsmenn som skal redde passive og hjelpeløse mennesker andre steder. Dette er en systematisk usynliggjøring av dem som ofte utfører mesteparten av organisasjonenes arbeid, og gir et ekstremt usant bilde av hvordan bistanden drives i dag. I de fleste organisasjonene er lokalt ansatte nesten utelukkende ansvarlig for arbeidet.

BLACK LIVES MATTER. Etter framgangen til Black Lives Matter-bevegelsen har flere begynt å snakke om rasisme i bistandsorganisasjoner og i internasjonalt hjelpearbeid.

– Det er ofte enorme forskjeller i lønn og arbeidsforhold mellom såkalte internasjonalt

ansatte og dem som er ansatt i partnerlandene. Og det er selvsagt de lokale som blir igjen, uten noen sikkerhetsnett i det hele tatt, hvis situasjonen i landet anses å være så risikabel at den internasjonale staben må evakueres. Jeg håper at det nå virkelig blir gjort noe med problemet, for hittil har det ikke skjedd mye. Dette angår de frivillige organisasjonene, men de store giverne som Sida og Norad har også et stort ansvar, sier Maria Eriksson Baaz.

ET ALTERNATIV TIL KOLONIALISMEN. Aram Ziai er professor ved Kassel universitet i Tyskland og forsker på utviklingsspørsmål. Han har blant annet skrevet bok om hvordan bistanden har utviklet seg fra kolonitiden og fram til lanseringen av FNs bærekraftsmål i 2015.

– Hele bistandsindustrien baserer seg på ideen om at noen land er utviklet og andre ikke. Vestlige land ser på seg selv som dem som har kommet lengst, sier han. – Denne tankegangen er en fortsettelse av holdningene som eksisterte under kolonitiden. Den gang ble forskjellene mellom folk og land begrunnet med biologi – menneskene i de kolonialiserte landene ble ansett som mindreverdige; de hadde ikke evnen til å utvikle seg, og det var ingenting de kunne gjøre med det. Derfor kunne disse folkene også utnyttes – de var ikke mennesker på samme måte som vi var det.

Etter at biologisk rasisme ble forkastet etter andre verdenskrig, ble de biologiske forklaringene byttet ut, ifølge Ziai.

– Visst var landene i Sør fattige og underutviklet, men hvis de bare jobbet hardt nok, og med veiledning, penger og teknologi fra Vesten, kunne de bli som oss en gang i framtida. Dette ble en ny måte å konstruere for-

Aram Ziai

skjellene mellom «oss» og «dem» på.

– For kolonimaktene ble bistandsarbeid en mulighet til å beholde sin maktposisjon, gjennom utviklingsprogrammene de satte i gang, sier han.

HVA ER UTVIKLING? Aram Ziai vedgår at kritikere kan argumentere med at Vesten faktisk er mer utviklet enn mange av landene som mottar bistand, og at det enkle svaret på det er ja. Men et litt mer nyansert svar vil være at det kommer an på hvordan vi definerer utvikling, mener han.

– Det er klart at vestlig livsstandard nok kan sies å være mest attraktiv. Problemet er at livsstilen ikke er bærekraftig – den kan ikke eksporteres og bli tilgjengelig for alle jordens folk. Derfor finnes det en frykt i Vesten: Hva om alle kineserne levde som oss? I dette ligger det i seg selv en rasisme – vi stiller spørsmål ved deres rett til å leve som oss, samtidig som vi ikke er villig til å endre vår egen livsstil. Og ikke minst er dette rasistisk fordi vi samtidig ikke vil innrømme at vår levestandard er en konsekvens av 500 år med kolonitidens utbytting av mange av landene som nå regnes for å være fattige. Den industrielle revolusjonen kunne ikke ha funnet sted uten tilgang på råmaterialer fra sør.

Professor Ziai understreker at bistandsbransjen må kvitte seg med arvegods fra kolonitiden.

– På mange måter er vi allerede på vei; vi snakker mer om deltakelse, empowerment og demokrati i dag. Likevel legger dette enkle faktum fortsatt premissene: Vesten har pengene, og de som trenger dem innretter seg etter våre regler. Vi må slutte å se på våre egne samfunn som forbilder – de er egentlig ikke så bra; de er jo ikke bærekraftige og derfor kan de ikke være noen modell for hvordan andre land skal utvikle seg. Vi bør minne oss selv oftere på dette. Vi burde også minne oss selv om at vi har våre egne problemer som

kanskje de landene vi ser på som mindre utviklet kan hjelpe oss med: våre skyhøye selvmordsrater, den dårlige behandlingen av eldre mennesker og ensomhet.

– Hvis vi virkelig mener alvor med fattigdomsreduksjon, burde vi ikke lenger snakke om bistand, men om arbeidsmigrasjon, rettferdig handel, gjeldsslette, skatteunndragelse og tilbakeføring av profitt, og bøte på skadene etter kolonialismen, avslutter han.

► **"DO THEY KNOW IT'S CHRISTMAS?":** Rockartisten Bob Geldof ble framstilt som en helt som reddet utallige liv under sultkatastrofen i Etiopia på 80-tallet. Hans Live Aid-arrangementer innledet minst et tiår med velmenende, men fullstendig tonedøve kjendisallsanger til inntekt for verdens lidende.

– Vi oppfordrer ansatte til å varsle om rasisme

Generalsekretær Henriette Westhrin mener både metoo-bevegelsen og Black Lives Matter (BLM) har påvirket Norsk Folkehjelps innsats mot rasisme og diskriminering i egen organisasjon.

– Black Lives Matter-bevegelsen har vist oss hvor viktig det er å fortsatt ha arbeid mot rasisme høyt på dagsordenen. Men Norsk Folkehjelp var allerede godt i gang med å sette søkelyset på asymmetriske maktforhold i egen organisasjon da BLM-bevegelsen kom. Det var først og fremst metoo-bevegelsen som fikk oss til å oppdatere arbeidet vårt på dette feltet. Vi har nå gjort det lettere å varsle, startet kursing blant våre ansatte og hatt opplæring i hvordan ansatte skal håndtere diskriminering de blir vitne til.

Westhrin understreker at organisasjonens ansvar for å forhindre og håndtere diskriminering ikke stopper ved egne ansatte.

– Vi er i dialog med våre partnerorganisasjoner om dette, slik at også de skal ha diskriminering høyt på sin agenda. Både internt

i sine organisasjoner og i arbeidet de gjør.

Som fagbevegelsens humanitære organisasjon mener Westhrin det hviler et ekstra ansvar på Norsk Folkehjelp.

– Vi er opptatt av at alle våre lokalt ansatte rundt om i verden skal ha grunnleggende rettigheter, uavhengig av hva den lokale lovgivningen krever. Uansett hvilket land du jobber i skal du ha rett til foreldrepermisjon, grunnleggende forsikringer og oppsigelsesvern. I tillegg oppfordrer vi alle lokalt ansatte ved våre landkontorer til å organisere seg. De har sin egen organisasjon som er tilknyttet Handel og Kontor, hvor våre norske ansatte er medlem.

– Har rasisme vært et problem i Norsk Folkehjelp?

– Vi har ikke mottatt varslinger om rasisme i egen organisasjon. Det betyr ikke at det ikke finnes. Vi vet at det eksisterer ujevne maktforhold i organisasjonen, og vi har fått inn varslinger på flere andre vanskelige saker. Vi oppfordrer alle ansatte om å varsle dersom de blir vitne til rasisme eller diskriminering, eller opplever det selv.

– Hva kan Norsk Folkehjelp gjøre bedre i framtida for å ta bekjempe rasisme i branchen?

– Nå mener jeg det er viktig at vi deltar i den internasjonale debatten om rasisme. Heldigvis har dette kommet på agendaen, og rasisme blir diskutert i internasjonale nettverk vi er en del av. Nå må organisasjonene jobbe sammen om å ta dette problemet på alvor.

VIKTIG: Organisasjoner må ta problemet med rasisme på alvor, sier Norsk Folkehjelps generalsekretær Henriette Westhrin.

«Si fra når du ser det. Si fra når du **hører det**»

Antirasisme har vært en grunnpilar for Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom siden starten, og i år er det løftet fram som et hovedtema. – Det er viktig med en større anerkjennelse av at rasisme finnes slik at vi kan motarbeide den, sier leder Thea Tveter Lysvik.

SISSEL FANTOFT [Tekst]
ELLEN JOHANNE JARLI [foto]

På årsmøtet i Solidaritetsungdom (NFSU) i mars ble det vedtatt at kampen mot rasisme skal være hovedtema for innværende periode, slik det også var i 2016.

– Den gangen sendte vi ut en spørreundersøkelse til alle landets ordførere og spurte om de hadde en lokal handlingsplan mot rasisme. Nå har vi tatt opp igjen den tråden, sier Lysvik.

Etter årsmøtet eksploderte George Floyd-saken og Black Lives Matters-kampanjen, og kampen mot rasisme ble enda mer brennaktuell. NFSU samarbeider med Rød Ungdom og Sosialistisk Ungdom, som har sendt en interpellasjon til folkevalgte i kommunene. Flere andre ungdomsorganisasjoner er også på trappene til å delta i kampanjen for å få kommunene til å vedta en handlingsplan mot rasisme.

– Vi forsøker å finne ulike måter å drive politisk påvirkning på, og engasjere unge lokalt. Nå når kampen mot rasisme tar mer plass i samfunnsdebatten, følger vi også opp de kommunene vi har vært i kontakt med tidligere, sier hun.

GYLLEN MULIGHET. I 2016 var det kun Oslo kommune som hadde en handlingsplan mot rasisme. Siden har regjeringen også utarbeidet en nasjonal handlingsplan.

– Vi tilbyr oss å hjelpe til med å lage en slik plan for kommuner som ønsker det. I Norsk

Folkehjelp har vi ressurser og nettverk som kan bidra med forslag til innhold og formuleringer. I 2016 svarte ni kommuner at de ikke trengte en plan fordi det ikke fantes rasisme i deres kommuner. I dag er det vanskeligere å komme med det argumentet, sier første nestleder Ammal Ahmed Haj Mohamed.

– Nå har vi en gyllen mulighet til å få fart på arbeidet med lokale handlingsplaner – det krever ikke så mye av kommunene. Å innarbeide den i daglig virke er en større utfordring, tilføyer Lysvik.

Lokale handlingsplaner vil være en formell erkjennelse av at rasisme finnes.

– Ofte brukes andre begreper som hets eller etnisk diskriminering, men det handler om rasisme og det skal ikke bortforklares, sier Mohamed.

– En handlingsplan er en forpliktelseserklæring. Når den er vedtatt, er det vanskeligere å se bort fra rasismen lokalt, sier Lysvik.

UTRYGG OG MISTENKELIGGJORT. NFSU har også vedtatt at de skal jobbe for at politiet må registrere når, hvor og hvem som blir utsatt for «stopp og sjekk», og også hvilken patrulje som utfører det.

– I dag er det slik at politiet kan stoppe og sjekke hvem som helst basert på mistanke, men hva det innebærer er veldig vagt. Flere undersøkelser viser at majoriteten av dem som blir stoppet, spesielt i Oslo men også i andre deler av landet, er unge gutter med minoritetsbakgrunn, sier Lysvik.

På Black Lives Matter-demonstrasjonen

i Oslo i juni ble deltakerne spurt om hvor mange som hadde blitt stoppet av politiet, og veldig mange hender strakte seg i været. På spørsmål om hvor mange av dem som var hvite, forsvant nesten alle hendene.

– Det er ikke lenger mulig å påstå at «stopp og sjekk»-aksjonene skjer tilfeldig. Vi tror at terskelen for å stoppe mennesker uten grunn blir høyere for politiet hvis de må registrere at de gjør det, mener hun.

– Det gjør noe med en 15-åring å bli stoppet av politiet gang på gang. Jeg har opplevd at begge mine småbrødre og fettere har blitt stoppet – flere ganger før de var fylt 18. Å være vitne til det, fremmet et ubehag, en utrygghet og en følelse av urettferdighet i meg som jeg vet ikke kan sammenliknes med den de opplevde og bar på. Det første en vil er å komme vekk fra en sånn situasjon. Her er det et stort politisk og kulturelt bakteppe som det er viktig at vi debatterer, legger Mohamed til.

GRUNNLEGGENDE SPILLEREGLER. NFSU er aktive i demonstrasjoner, og har produsert en brosjyre med rettigheter og plikter sivile har i møte med politiet.

– Politiet er i en presset situasjon under demonstrasjoner, og vi har full respekt for

► **ÅRETS KAMPANJETEMA:** Ungdommene i NFSU arbeider for at alle landets kommuner skal utarbeide handlingsplaner mot rasisme. Fra venstre Ivi-Emilie Panayiotou, Thea Tveter Lysvik og Ammal Ahmed Haj Mohamed.

TEMA: Antirasisme

den jobben de gjør. Vi mener samtidig at det er lettere for begge parter når det finnes grunnleggende spilleregler, sier Lysvik.

Under Black Lives Matter-demonstrasjonen i Oslo holdt Ammal Ahmed Haj Mohamed en flammende appell på vegne av Solidaritetsungdom, Norsk Folkehjelp og hele fagbevegelsen.

– Jeg får gåsehud bare jeg tenker på det; det var en helt fantastisk tale, sier Lysvik.

– Noe av det viktigste som har skjedd i kjølvannet av Black Lives Matter-demonstrasjonene er at vi nå har en plattform for å diskutere dette temaet. Mange opplever at det er ubehagelig å snakke om rasisme fordi de er så redd for å si eller gjøre noe galt. Nå må vi sørge for at det fortsetter å være en del av samfunnsdebatten, sier Mohamed.

TREFFER DE UNGE. Antirasisme er et tema som skaper mye engasjement, og det er lett å få med samarbeidspartnere som kan bidra tverrpolitisk.

– Du trenger ikke å lese deg opp for å ta stilling når det gjelder rasisme, for her finnes det ingen gråsoner. Rasisme er grunnleggende urettferdig, og alle har enten opplevd det selv eller kjenner noen som har det. Det er et tema som appellerer enormt til mange unge, sier Lysvik.

– Solidaritetsungdom er stolt av at vi er en mangfoldig gjeng, og det krever noe av oss når det gjelder å ivareta mangfoldet også utenfor egen organisasjon. Vi jobber for at alle skal behandles på samme måte som medlemmer av sine lokalsamfunn, legger hun til.

NFSU har samarbeider blant annet med Norsk Folkehjelps partnerorganisasjon CSAAWU i Sør-Afrika, som jobber for å styrke rettighetene til arbeidere på vingårder.

– Det handler i høyeste grad om rasisme – apartheid lever i beste velgående i Sør-Afrika. Selv om rasismen der er strukturell på en måte vi ikke har i Norge, så handler det om det samme. Ved å samarbeide med organisasjoner i andre land får vi en større forståelse for den historiske sammenhengen, sier Mohamed.

– Vi har hatt aksjoner på Vinmonopolet og tar kampen på en plattform CSAAWU ikke har tilgang til, og så kjemper de kampen i Sør-Afrika. Vi skal fortsette å kjempe mot rasisme, lokalt, nasjonalt og internasjonal, sier Thea Tveter Lysvik.

INGEN GRÅSONER: Rasisme er grunnleggende urettferdig, og alle har enten opplevd det selv eller kjenner noen som har det, sier fra venstre, Thea Tveter Lysvik, Ammal Ahmed Haj Mohamed, og Ivi-Emilie Panayiotou.

– Sammen er det lettere

Solidaritetsungdom Sunnhordland ble etablert i februar, og de femten medlemmene er allerede sterkt engasjert i arbeid med integrering og antirasisme. – Det er viktig å jobbe for at alle skal inkluderes, uansett hva slags bakgrunn de har, sier Leen Badr.

SISSEL FANTOFT [tekst]

NORSK FOLKEHJELP SUNNHORDLAND [foto]

Susan Abdallah i Norsk Folkehjelp Sunnhordland så behovet for en egen ungdomsgruppe, og tok initiativet til å starte en Solidaritetsungdom-gruppe lokalt.

– Vi fikk mye støtte og oppmuntring fra lokallaget, og god respons fra ungdommene. Vi får stadig nye medlemmer, så det er tydelig at dette er noe flere ønsker å være en del av, sier hun.

Antirasisme er et av temaene som vekker størst engasjement blant ungdommene, og flere av medlemmene i gruppa deltok i en lokal Black Lives Matter-demonstrasjon på Stord i juni.

– Det er veldig kjekt at vi også kan vise at vi bryr oss, selv om vi bor i en liten kommune, sier Maria Bathatho [13].

FINNESALLESTEDER. I september reiser flere representanter fra gruppa på Solidaritetsungdommens konferanse på Utøya, hvor antirasisme er hovedtemaet.

– Der får de mulighetene til å delta i diskusjoner, komme med egne forslag og ideer og lære enda mer. Vi er opptatt av inkludering, og at ingen skal stenges ute på grunn av hudfarge, etnisitet, religion eller kultur. Alle har samme rettigheter og skal få lov til å være seg selv. At alle skal behandles med respekt er noe vi har snakket mye om i gruppa, sier Susan.

– Rasisme finnes alle steder, og det betyr at den som blir utsatt for det ikke blir inkludert på lik linje med andre. Derfor er det viktig at vi snakker om det og jobber mot det, fastslår Hanybal Akrami [16].

Den dramatiske situasjonen som oppsto

STAND: Leen Badr og Shaqayeq Noori står på stand på den internasjonale flyktningdagen, 20. juni.

SAMLING: Ungdom som deltok på årets aktivitetsuke som ble avholdt i juni med blant annet fisketurer, fotball, film og matlagning.

da SIAN holdt en markering i Bergen i august ble utgangspunktet for diskusjon blant medlemmene i gruppa.

– Vi snakket blant annet om at hvis noe lignende skjer i vår kommune er det viktig å ikke bruke vold, men demonstrere på fredelig vis slik at ingen blir skadet, sier Maria.

– Det er viktig at vi lufter slike ting i gruppa, fordi medlemmene er så mangfoldige. Noen

er nye i Norge, mens andre er født her. Vi diskuterer hvilke regler som gjelder, hva som er greit og hva som ikke er det, sier Susan.

POPULÆRE AKTIVITETER. Selv om medlemmene i Solidaritetsungdom Sunnhordland har ulike bakgrunn, er alle deltakere i et inkluderende fellesskap i gruppa.

– Poenget er å ha det hyggelig sammen.

å skape forandring

Når vi inviterer til aktiviteter er de åpne for alle som ønsker å være med, sier Ali Reza Noori [16].

Koronakrisen inntraff like etter at gruppa var etablert, og med hjemmeskole og for mange også sommerferie hjemme, ønsket medlemmene å skape trivelige aktiviteter for barn og unge lokalt. I påskeferien arrangerte de for eksempel et kunstprosjekt for barna

på det lokale asylmottaket.

– I sommerferien hadde vi en aktivitetsuke med fisketurer, skogsturer, fotball, idrettsaktiviteter, film og matlaging. Det var veldig populært, forteller Hanybal.

Ni av medlemmene i gruppa delte ansvaret for aktivitetene mellom seg, og det ga gode erfaringer. De har også invitert til en lokal id-fest.

◀ *Medlemmene i Solidarites ungdom Sunnhordland kjemper mot rasisme lokalt. F.v.: Maria Bathatho, Mohammed Hossein Hass-eini, Hanybal Akrami, Ali Reza Noori og Leen Badr.*

– Det var en ikke-religiøs fest med mat, leker og moro. Ungdommene organiserte alt og sørget for at det ble en fin sosial samling for alle som kom, sier Susan.

Gjengen har også invitert lokale ungdommer på en tur til Kongeparken i Stavanger.

– Norsk Folkehjelp dekker transporten, og om lag 20 ungdommer har meldt seg på. Mange av dem ville aldri hatt økonomisk mulighet til å bli med på noe sånt ellers, forteller Ali, som hadde ideen til turen.

Flyktningkrisen er også viktig tema for ungdommene. I april markerte de den Internasjonale dagen for flyktninger med å intervju flere personer i lokal samfunnet.

– Målet var å sette søkelyset på flyktninger som har klart seg bra i samfunnet og er rollemodeller for andre. Samtidig var det viktig å støtte opp Moria-oppropet, forteller Susan.

MANGE PLANER. Solidaritetsungdom Sunnhordland har mange ideer og planer for framtidige aktiviteter. De møtes jevnlig, og ofte når et konkret arrangement skal planlegges.

– Det er fint å være en del av ei slik gruppe, for sammen er det lettere å bidra til endring, ikke minst når det gjelder rasisme, sier Maria.

– Jeg er glad i å hjelpe folk, og synes at Norsk Folkehjelp gjør mye bra for samfunnet. Derfor meldte jeg meg inn. Lillebroren min på 13 har også lyst til å bli medlem, fordi han ser hvor mye bra vi finner på, forteller Leen.

I november planlegger gruppa å markere både den internasjonale solidaritetsdagen for Palestina og krystallnatten. I desember blir det en egen dag med juleaktiviteter.

– I august hadde vi også vår første temakveld, og den handlet om informasjon om politiattest, hvor politiet kom og snakket med rundt 20 ungdommer om hva det er og hvorfor det er viktig, sier Leen.

Norsk Folkehjelp presenterer:

Landets første **spesialbygde** beredskapsambulanse

– Koronakrisen gjorde at vi måtte tenke helt nytt, sier nestleder i Norsk Folkehjelp Oslo, Frode Hansen.

IDA KROGSÆTER [tekst og foto]

Hansen er blant de frivillige som har vært med på å utviklet bilen, som er den første i sitt slag i Norge. Utviklingen tvang seg på mange måter fram på grunn av koronaviruset.

– Da det sto på som verst, var det stort behov for beredskapsambulanse i Oslo. Vi kjørte rett og slett i stykker de bilene vi hadde, sier Hansen.

ET BILLIGERE ALTERNATIV. I løpet av én og en halv måned i vår hadde de frivillige 290 ulike oppdrag med de tre beredskapsambulanse de har i beredskap.

– Vi kjøper jo vanligvis brukte biler fra ambulansetjenesten, men de fører med seg store vedlikeholdskostnader. I tillegg tåler de ikke den ekstra belastningen de har fått de siste månedene. Vi måtte tenke på hvordan vi kan fornye oss, forteller Frode Hansen.

Idéen om en spesialbygget beredskapsambulanse vokste fram. Nye ambulanser koster i dag over to millioner kroner, og er dermed en for dyr investering for de fleste frivillige lag.

– Det finnes i dag ingen standard for beredskapsambulanse, som er et kjøretøy et sted mellom en syketransport og en ambulanse. Vi var opptatt av hvordan vi kan bygge den billigst mulig, men at den samtidig skal

NYSKAPENDE: Frode Hansen og Tage Ravdal foran den nye beredskapsambulansen som straks er klar for å tas i bruk.

være best mulig tilpasset våre behov, sier Hansen.

– EN NY STANDARD. Et par måneder senere sitter de med en splitter ny og unik beredskapsambulanse, bygget på en Volkswagen Crafter. Prisen på litt over 1 million kroner er rundt halvparten av hva en ny ambulanse koster. Bilen er finansiert med støtte fra Gjensidigestiftelsen, samt oppsparte midler.

– Målet er å finne en løsning som er så billig at dette kan bli den nye standarden vår. Vi har fått en bil vi er ordentlig stolte av og

som vi gleder oss til å ta i bruk, sier Hansen.

– Denne bilen vil være billig i drift i lang tid. I tillegg er det også viktig for oss å tilby de frivillige godt utstyr når de bidrar så mye som de gjør, sier han.

Den nye bilen er utviklet og finansiert utelukkende av de frivillige i Norsk Folkehjelp Oslo, i tett samarbeid med fagfolkene i Fernø Mobility som har bygget bilen.

Bilen er nå i ferd med å ferdiggjøres og vil være i beredskap i starten av september.

**Et godt arbeidsmiljø
og topp sikkerhet
– to sider av samme sak**

Norsk Lokomotivmannsforbund

Arbeiderbevegelsens
Arbeidsgiverforening

Sørmarka
KONFERANSEHOTELL

LO Media

Skolenes landsforbund
Skuvllaid riikkalihttu | Skoleforbundet i LO

Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund

**Norsk
Protein**

– ledd i næringskjeden
www.norskprotein.no

Norsk Jernbaneforbund
Møllergt. 10, 0179 Oslo

Fred. Olsen & Co.

ANNONSER

Norsk Folkehjelp takker for støtten fra lokale klubber og foreninger

Fellesforbundet
Avd. 57 Nord Rogaland

Fellesforbundet
Avd. 5

Avd. 3
Møre og Romsdal

Fellesforbundet
Avd. 23 Raufoss Jern og Metallarb. Forening

Fellesforbundet
Marinestasjonen

Fellesforbundet
Avd. 19 Sogn & Fjordane Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 25 Stavanger

Norsk
Tjenestemannslag
Norsk Medisinaldepot

Fellesforbundet
Avd. 26 Østfold Fagforening

Fellesforbundet
Oslo Grafiske Fagforening

Norsk
Tjenestemannslag
Mattilsynet

Fellesforbundet
Avd. 53 Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet
Avd. 108 Innherred Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 43 Øvre Buskerud Fagforening

Avd. 91 Bodø

Fellesforbundet
Avd. 650

FAGFORBUNDET
Frogn

Avd. 15 Innlandet

Fellesforbundet
Avd. 185 Flyarbeidernes Forening

Avd. 21 Fredrikstad

Fellesforbundet
Avd. 29 Søre Sunnmøre

Avd. 40 Kristiansund

Fellesforbundet
Avd. 747 Unionen Fagforening

Fellesforbundet
Avd. 75 Halden Fagforening

ELog IT
Hordaland/Sogn og Fjordane
Elektroarbeidernes Fagforening

Norsk Folkehjelp takker sine hovedsamarbeidspartnere

– fellesskap i hverdagen

OM NORSK FOLKEHJELP

Norsk Folkehjelp er fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon. Vi jobber med internasjonalt utviklingsarbeid, humanitær mine-rydding, sanitet og redningstjeneste, integrering og asyl. Norsk Folkehjelp har mer enn 13 000 medlemmer i Norge og 2200 ansatte i over 40 land.

OM APPELL

Appell er et fagblad for Norsk Folkehjelps medlemmer, ansatte, samarbeidspartnere og støttespillere. Formålet med Appell er å formidle Norsk Folkehjelps synspunkter og bidra til intern og ekstern debatt omkring de standpunkt organisasjonen tar. Appell skal ha en fri og kritisk dekning av Norsk Folkehjelps aktiviteter nasjonalt og internasjonalt og etterstrebe å gi et realistisk bilde av resultatene av Norsk Folkehjelps arbeid og ressursinnsats.

HER FINNER DU OSS:

Norsk Folkehjelps regionkontorer nåes på tlf.: 22 03 77 00

REGION NORD

Postboks 6166,
9291 TROMSØ
regionskontoret.nord@npaid.org

REGION MIDT-NORGE

Folkets Hus, Olav Tryggvassonsgt. 5
Postboks 172 Sentrum,
7401 TRONDHEIM
regionskontoret.midt@npaid.org

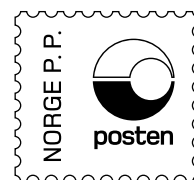
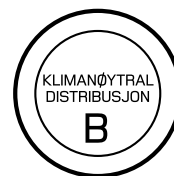
REGION VEST

Lars Hillesgt. 19, 3. etg, 5008 BERGEN
regionskontoret.vest@npaid.org

REGION ØST OG KURSKONTORET

Besøksadresse: Folkets Hus, Hunndalen
Postadresse: Pb 611, 2809 GJØVIK
regionskontoret.ost@npaid.org
kurs@npaid.org

Returadresse:
Norsk Folkehjelp
Postboks 8844, Youngstorget
0028 OSLO

Etter et langt liv er det mye du etterlater deg.

Solidaritet kan være noe av det.

ERNØ Foto: fotografene Lillian & Lena

Gjennom en testamentarisk gave til Norsk Folkehjelp kan du bidra til at solidariteten lever videre etter at du selv har gått bort. Vil du vite mer om hvordan du kan tilgodese Norsk Folkehjelp se www.folkehjelp.no eller ring **22 03 77 00**.

Norsk Folkehjelp